

vergadering **C19**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 7 oktober 2021

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende energiekosten en het effect daarvan op de werkingsmiddelen van de scholen – 4630 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen aan wie een stageplaats geweigerd wordt op basis van hun coronavaccinatiestatus – 5 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitsluiting van (buitenlandse) excursies op basis van de coronavaccinatiestatus van leerlingen – 41 (2021-2022)	9
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over studie-efficiëntie en de eerste resultaten van de expertenwerkgroep – 15 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen om de flexibilisering in het hoger onderwijs terug te dringen – 75 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de studievoortgang en de mogelijkheden om die binnen de perken te houden – 90 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 67 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het beleidsproces op weg naar de ontwikkeling en invoering van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 72 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 95 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ontwikkeling van de centrale toetsen – 102 (2021-2022)	23

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van het studentenleven – 68 (2021-2022)	37
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs – 69 (2021-2022)	42
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de meelooptrajecten voor aspirant-schooldirecteurs – 76 (2021-2022)	44

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende energiekosten en het effect daarvan op de werkingsmiddelen van de scholen – 4630 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De titel van mijn vraag geeft al een goede samenvatting van waarover ze gaat, namelijk de stijgende energiekosten en de effecten daarvan op de middelen die de scholen daarvoor moeten uittrekken en mogelijk ook krijgen.

In de Schoolgebouwenmonitor van 2018 gaf iets meer dan de helft van de bevraagde directeurs aan dat de energiekosten voor hun school hoog waren in verhouding tot de oppervlakte. Zoals bekend, stijgen de elektriciteits- en gasprijzen op dit moment, en het valt te voorzien dat ze dat de komende maanden zullen blijven doen. Met de winter voor de deur bestaat bijgevolg de bezorgdheid dat de energie- en verwarmingskosten voor scholen nog hoger zullen oplopen. Dat geldt in het bijzonder voor scholen die nog niet energie-efficiënt zijn ingericht: ondanks inspanningen zijn veel schoolgebouwen bijvoorbeeld niet voldoende geïsoleerd, waardoor veel warmte verloren gaat.

Daar komt nog bij dat aan scholen terecht de vraag gesteld wordt goed te ventileren. In de gebouwen zonder ventilatiesysteem betekent dit in de praktijk dat ramen en deuren regelmatig open moeten.

Het zou natuurlijk bijzonder jammer zijn als scholen deze winter veel middelen zien verdwijnen door torenhoge energiefacturen.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister.

Denkt u proactief na over dit probleem? Kunt u een inschatting maken van de impact van de stijgende energieprijzen op het budget van scholen?

Welke maatregelen zult u nemen om scholen te ondersteunen die deze winter kampen met problemen door hoge energiefacturen?

Een eenmalige verwarmingspremie biedt natuurlijk geen structurele oplossing. Welke initiatieven plant u om onze scholen op middellange termijn energie-efficiënt te maken?

In 2008, toen de energieprijzen ook door het dak gingen, besliste de Vlaamse Regering – met minister van Onderwijs Vandenbroucke – dat scholen een energieboekhouding moesten bijhouden. Meten is weten en zo konden scholen de grote energievreters te lijf gaan. Weet u of deze maatregel op het terrein werd uitgevoerd? Plant u nog initiatieven in die zin?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U weet natuurlijk dat scholen jaarlijks werkingstoelagen ontvangen die ze autonoom kunnen besteden. Die werkingstoelagen staan ook in voor de dekking van de energiefactuur. Er is geen verantwoordingsplicht. We gaan niet aan de scholen opleggen dat ze moeten meedelen voor welke budgettaire posten ze die werkingsmiddelen uitgeven. Gelet op de omvang van het patrimonium, zal het beeld wellicht ook niet eenduidig zijn. Welk deel van de werkingsmiddelen momenteel aan energie besteed wordt, varieert ongetwijfeld sterk per

school op basis van de grootte, de ligging, de ouderdom van de infrastructuur, het energiepeil, de reeds gedane investeringen.

Ik denk dat de beste maatregel om de energiefacturen in proportie te houden is om te investeren in de vernieuwing van het patrimonium zodat het energiezuiniger wordt. Dat doen we deze legislatuur, zoals u weet, in een nooit geziene omvang: we investeren deze regeerperiode 3 miljard euro in onderwijsinfrastructuur. Dat is een half miljard meer dan in de vorige regeerperiode. Daarnaast blijven we scholen natuurlijk informeren en sensibiliseren over welke praktijken en gewoontes energiebesparend zijn.

We bekijken hoe we de aandacht voor het klimaat meer kunnen inbedden in de subsidie- en financieringsvoorwaarden. Maar je kunt natuurlijk maar beperkt sturen, gelet op het gegeven dat 58 procent van de onderwijsmiddelen uitgegeven wordt aan de lonen.

We moedigen het gebruik van tools aan in verband met duurzaamheid. Een visie op wat duurzaam bouwen in de brede zin is, vinden we terug in de onderrichtingen die worden gegeven door het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse Overheid. Ze hebben daarvoor een duurzaamheid ontwikkeld, GRO.

We werken aan een praktische scholenbouwgid voor duurzame scholenbouw om de scholen te helpen en te begeleiden in het bouwproces. Daarnaast faciliteren we energie-investeringen en duurzaamheid door bijvoorbeeld renteloze leningen en energy service companies (ESCO's).

Die inspanningen zijn als aparte strategische doelstelling opgenomen in het Masterplan Scholenbouw 2.0.

De Europese richtlijn over de energieprestatie van gebouwen bepaalt dat vanaf 2021 alle nieuwe schoolgebouwen BEN moeten zijn, wat staat voor bijna-energie-neutraal. Dat zal dus vanzelfsprekend ook ons lot zijn. Zulke BEN-gebouwen verbruiken weinig energie voor verwarming, ventilatie, koeling en warm water. U kent dat. De energie die nog nodig is, wordt uit groene energiebronnen gehaald.

Zo kunnen we ook op middellange termijn en zeker tegen 2050 de ambitie realiseren om het bestaande niet-residentiële gebouwenpark, waartoe scholen behoren, tegen 2050 volledig koolstofneutraal te maken voor verwarming, sanitair, warm water, koeling en verlichting.

En tot slot kom ik tot uw vraag over de actie uit 2008, waarbij scholen een energieboekhouding moesten bijhouden, in het kader van de energievriendelijke school. Er werd onder meer een brochure meegegeven met twintig tips voor een energievriendelijke school. De meeste tips daarvan zijn nogal voor de hand liggend, alleszins vandaag: maak van energiebewustzijn een zaak van de hele school; vermijd sluipgebruik; vakantie is ook rust voor energievreters; gebruik daglicht; verlicht doordacht; isoleer warmwaterleidingen enzovoort. Het zijn tips die vandaag misschien evidentier lijken dan enkele jaren geleden.

Wat betreft de realisatie had ik uit de cijfers van de effectief door de distributienetbeheerders geïnstalleerde energieboekhoudingen in scholen in het Vlaamse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest begrepen dat er qua energieboekhouding in Vlaanderen 2790 sites waren vooropgesteld, waarvan uiteindelijk 2563 projecten effectief werden gerealiseerd. Wat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreft, waren er 144 sites vooropgesteld, die allemaal effectief werden gerealiseerd.

Verdere initiatieven die worden ontwikkeld, passen natuurlijk ook in de twee klimaatplannen die eind 2019 werden goedgekeurd: het Vlaamse Energie- en Klimaatbeleidsplan en de Vlaamse Klimaatstrategie.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, de zaken die u hebt verteld, weten de scholen allicht zelf ook wel. Mijn vraag ging er net over dat de stijgende energieprijzen zullen zorgen voor bijkomende kosten. De vraag is: zult u er structureel iets aan doen om scholen daarin tegemoet te komen? Dat is eigenlijk de hoofdvraag.

En ik heb natuurlijk goed geïnformeerd bij diverse onderwijsspelers. Ik merk dat er een groot verschil is tussen wat men betaalt voor energie. Sommigen kunnen terecht bij de Diensten ter Ondersteuning van het Katholiek Onderwijs (DOKO), de overheidsopdrachtenbegeleider bij het Katholiek Onderwijs. Zij kopen hun energie blijkbaar stapsgewijs op, dus telkens voor de jaren nadien. Dat maakt dat hun aardgasprijs voor 2020 blijkbaar met 15 procent zal stijgen. Maar scholen die daar niet in mee zijn gestapt of die dat zelf regelen, kijken aan tegen een gigantische stijging van hun energiefactuur.

Minister, ik denk dat u toch het best een plan voorziet voor hoe u zult omgaan met scholen die op uw deur zullen kloppen. Want dat zullen ze allicht doen, zeker als de winter wat strenger zal zijn, omdat ze gewoon niet zullen rondkomen met de werkmiddelen die ze hebben. Ik herhaal dus mijn vraag: wat zult u doen?

En ten tweede, u deed wat minnetjes over die energiemonitoring. Maar meten is weten is key daarin. U weet allicht ook dat er regelmatig overheidsgebouwen opduiken waarvan blijkt dat de energie of de verwarming dag en nacht aanstaat. Oeps, niet aan gedacht, nooit geweten. Dat wordt gewoon met de rest mee betaald. Gelukkig gebeurt dat steeds minder. Maar dat soort zaken zouden we toch moeten kunnen vermijden. Het is dus zeker interessant dat scholen weten waar hun energie vooral naartoe gaat. Want als je dat niet weet, betaal je soms heel veel voor weinig nuttige dingen. Daarom vraag ik u om die energiemonitoring wat hoger op de agenda te zetten.

Ik geef trouwens ook aan dat scholen die zijn ingeschreven binnen die overheidsopdracht van DOKO, gratis een beroep kunnen doen op EnergieID. Als je daarin zoekt – ik weet dat minister Demir daar ook wat initiatieven rond heeft genomen – is het voor scholen zeker mogelijk hun energiemonitoring op punt te stellen. Ik wil u vragen om daar aandacht aan te besteden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kom even tussen, omdat normaal gezien mijn collega Coel dit opvolgt. Ik vind het wel een interessante vraagstelling, naar aanleiding van de stijgende energieprijzen.

Wat geldt voor scholen, geldt ook voor bedrijven en voor burgers. Dan verwijs ik eigenlijk naar het debat dat we gisteren en ook vorige week reeds in de plenaire vergadering hebben gevoerd, collega Danen. Je kunt wel monitoren en meten, maar dat verlaagt de prijs natuurlijk niet. Ik bekijk het ook op lange termijn. Op geopolitiek vlak heb ik recent nog vernomen dat de heer Poetin het fantastisch vindt dat wij gas van hem afnemen en in de toekomst misschien meer gas moeten afnemen voor gascentrales die elektriciteit maken, en dat die man dus alles zal bepalen. Ik denk dat dat iets is wat u zelf in uw eigen partij nog eens goed moet bekijken in het licht van kernenergie.

Maar ik wil wel nog iets anders aanhalen. Het Vlaams Energiebedrijf heeft ook voor onderwijs een heel specifiek programma. Ik lees voor: "In het kader van een volledige ontzorging, stellen we een compleet traject voorop. Hierbij wordt eerst gratis een haalbaarheidsstudie door de installateur uitgevoerd. Na ontvangst van de resultaten van de haalbaarheidsstudie kan je het traject kosteloos stoppen of overgaan naar de volgende stap: de opmaak van het ontwerp." Ik denk dat we scholen

op dat traject moeten zetten. Er gebeuren ook groepsaankopen via het Vlaams Energiebedrijf om op die manier én te besparen én goede prijzen te kunnen vastleggen.

Loes Vandromme (CD&V): Ik sluit zelf graag ook nog even aan, minister. We lopen al een tijdje warm wat energiekosten betreft. Ik denk dat dat een gedeelde verantwoordelijkheid is. Ik heb een stuk gezien uit 2005, waar men ook dezelfde vraag stelt in verband met de energiekosten voor scholen. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. U bent correct dat we ook leerlingen en leerkrachten energiebewust moeten maken. Er zijn heel wat zaken die in het Masterplan Scholenbouw 2.0 aantonen dat er heel veel projecten zijn. Daar zitten we op de goede weg.

Ik kreeg onlangs een vraag van een directeur van een school met een vijfhonderdtal leerlingen. Hij vroeg zich af wat de impact zal zijn van Digisprong op zijn energiefactuur. Zijn leerlingen mogen allemaal hun laptop opladen. Hij vroeg zich af of dit een effect zal hebben op de factuur, die hij later zal krijgen. Ik ben geen energiespecialist en weet ook niet wat de impact zou kunnen zijn, maar ik denk dat we dat ook wel in rekening moeten brengen. Zijn er ook daar berekeningen vanuit uw kabinet of vanuit de administratie gebeurd? Hoe kunnen we daarmee omgaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal met dat laatste beginnen. Voor Digisprong hebben we niet alleen budgetten bezorgd aan scholen voor de hardware, bijvoorbeeld 510 euro per leerling in het secundair onderwijs, maar daarnaast hebben we ook middelen toegekend voor al hetgeen ter begeleiding en omkadering daarvan. Die kosten kunnen daarmee ook worden opgevangen. Ik ben het bedrag even kwijt, maar ik denk dat het ook nog iets van een 40 of 42 euro per leerling is, waarbij opnieuw de autonomie en verantwoordelijkheid aan de scholen worden gedelegeerd.

Mijnheer Danen, we zijn het er allemaal over eens dat we de administratieve lasten voor scholen naar beneden moeten brengen. Ik krijg regelmatig de vraag dat scholen over dit of dat zouden moeten rapporteren, maar ik ga er altijd van uit dat een school verantwoordelijk handelt, als een goede huisvader. We geven hun die werkingstoelagen. Zij weten, net als wij allemaal thuis, dat je er goed aan doet om energie te besparen. Zij moeten in dezen dan ook optreden als een goede huisvader. De scholen moeten dat in eerste instantie zelf weten, eerder dan dat ze aan ons zouden moeten rapporteren of verantwoording zouden moeten afleggen.

Als u spreekt over de meest duurzame investering in functie van het verlagen van de energiefactuur, dan zijn dat net de investeringen die we plannen in het kader van de onderwijsinfrastructuur. Op dat vlak zijn de inspanningen nog nooit zo groot geweest. Die gaan natuurlijk altijd uit van energieduurzaamheid en vanaf 2021 geven we die BEN-woningen gestalte. Dat lijkt mij de meest verstandige investering.

Daarnaast hebben we nog een kortlopende investeringslijn bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) van een 35 miljoen euro per jaar, waarmee ook iets dringendere noodzakelijke investeringen kunnen worden ondervangen.

Tot slot heb ik ook geschetst wat onze bijdragen zijn op het vlak van de klimaatplannen. Wij ontsnappen daar ook niet aan, al is dat wat negatief geformuleerd. Ook daar doen we onze duit in het zakje. De Vlaamse Regering zet stappen vooruit op het vlak van de klimaat- en energiebeleidsplannen en onze klimaatstrategie.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik weet niet of ik goed begrepen ben, maar als ik pleit voor energiemonitoring, dan gaat het er niet over dat ze het aan u moeten rapporteren maar dat ze het vooral voor zichzelf moeten doen. Voor de rest hoeft niemand dat te weten. Dat is wat ik bedoelde. *(Opmerkingen van minister Weyts)*

Ik stel vast dat het Vlaams Energiebedrijf maar ook DOKO dit aan de scholen aanbieden, maar dat veel scholen dit nog niet doen. Het zal niet zijn dat ze het niet willen of niet kunnen, maar dat ze er gewoon niet aan hebben gedacht of omdat er heel wat andere verantwoordelijkheden zijn.

Minister, misschien nog dit. U pleitte voor klimaatmaatregelen. Scholen hebben vaak heel interessante en grote daken. Ik weet dat minister Demir bezig is met energiegemeenschappen. Zij heeft al gezegd dat het mogelijk moet zijn om op grote daken gebruikers of leerlingen of leerkrachten of ouders mee te laten investeren in bijvoorbeeld zonnepanelen. Het lijkt mij een heel interessant project, vooral omdat die daken heel erg onderbenut zijn. Het is ook mogelijk om de energie die dan wordt opgewekt, op de een of andere manier eventueel te verkopen aan de gemeenschap omdat scholen natuurlijk vooral dicht zijn als de zon hard schijnt en open zijn als ze veel energie nodig hebben en de zon weinig schijnt. Het kan mogelijk de oplossing zijn, of een deel van de oplossing, om de energiefactuur te drukken. Tot daar een paar suggesties. Ik hoop dat u ze meeneemt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leerlingen aan wie een stageplaats geweigerd wordt op basis van hun coronavaccinatiestatus – 5 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitsluiting van (buitenlandse) excursies op basis van de coronavaccinatiestatus van leerlingen – 41 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, minister, hoewel de overgrote meerderheid van onze jongeren tussen 12 en 18 jaar ondertussen al een eerste prik kreeg, dreigt er zich voor de overige 20 procent een probleem te stellen.

Meer en meer stageplekken zouden leerlingen weigeren als die nog geen prik hebben gekregen. Wettelijk gezien, mag een stageplaats niet vragen of de leerling al dan niet gevaccineerd is, maar in de praktijk gebeurt het toch door bijvoorbeeld naar de coronapas te vragen.

Het probleem stelt zich volgens een schooldirecteur in Turnhout vooral bij stageplaatsen in de zorg, bij kappers en schoonheidsspecialisten.

Bovendien komt een gelijkaardige discussie ook naar voren bij uitstappen en voorstellingen. Leerlingen die nog niet volledig gevaccineerd zijn, kunnen meestal niet deelnemen. Op deze manier komt het bereiken van onderwijsdoelen in het gedrang en wordt leerlingen hun leerrecht onzegd.

Directies vrezen dat zij zich aan juridische procedures zullen mogen verwachten aan het einde van het schooljaar.

Minister, Katholiek Onderwijs Vlaanderen kaartte dit probleem ondertussen al aan bij u. U liet weten dat u organisatoren van stageplekken er nog eens aan zal herinneren dat ze niet mogen vragen naar de vaccinatiestatus van leerlingen. Maar wellicht zal er toch meer nodig zijn dan dat om voor duidelijkheid te zorgen en om rechtszekerheid te garanderen.

Minister, welke bijkomende acties zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat het behalen van de onderwijsdoelen voor deze jongeren niet in het gedrang komt en hun het leerrecht dus niet ontzegd wordt?

Overweegt u extra in te zetten op het stimuleren van leerlingen om zich te laten vaccineren? Zo ja, hoe zult u dat doen? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, de afgelopen weken bleek dat nogal wat middelbare scholen bij het plannen van hun buitenlandse reizen van dit schooljaar duidelijk aangaven dat ze enkel gevaccineerde leerlingen zouden meenemen. Het belangrijkste argument is dat het ondoenbaar zou zijn om niet-gevaccineerde leerlingen om de twee of drie dagen te laten testen op covid – een noodzakelijke voorwaarde om binnen te mogen in een aantal musea, restaurants in het buitenland.

Nochtans druist dit in tegen het advies van de Hoge Gezondheidsraad: "Wanneer alle personen boven de leeftijd van 18 jaar, met of zonder verhoogd risico, de gelegenheid hebben gehad om zich te laten vaccineren en/of gevaccineerd en beschermd zijn door middel van volledige genezing, mag de vaccinatie tegen covid van kinderen en adolescenten onder geen enkele omstandigheid meer hun rechten en vrijheden beperken. Dat geldt voor de schoolsector maar ook voor alle andere gebieden van het sociale leven van kinderen en adolescenten."

Tijdens de commissievergadering van 16 september hebt u ook expliciet gesteld: "Ik ben geen voorstander van een onderscheiden behandeling van gevaccineerde en niet-gevaccineerde leerlingen omdat in dezen ook gewoonweg ouderlijke toestemming geldt". Verder zei u dat scholen niet kunnen vragen naar de vaccinatiestatus van de leerlingen. U voegde er zelfs aan toe: "Scholen die toch op een of andere manier de vaccinatiestatus van personeel of leerlingen trachten te bekomen, riskeren klachten van personeelsleden en ouders."

Ook de coronafaq op de website van Onderwijs Vlaanderen vermeldt dat extramurosactiviteiten – eendaagse en meerdaagse uitstappen – toegelaten zijn conform de regels zoals deze gelden in de rest van de samenleving. Er dient wel rekening gehouden te worden met de Covid Safe Ticket-verplichting (CST) voor bepaalde activiteiten, maar, zoals gezegd, kan men dit ook bekomen via testing. Dit gecombineerd met het verbod op discriminatie op basis van de vaccinatiestatus op school doet bij ons toch de nodige vragen rijzen over de wettelijkheid van deze a priori uitsluiting van niet-gevaccineerde leerlingen bij deze excursies. Vandaar dus mijn vragen.

Hoe evalueert u deze situatie op heden? Hebben de scholen die om deze reden een deel van hun leerlingen de mogelijkheid om deel te nemen aan buitenlandse excursies ontzeggen daartoe het recht? Of handelen zij tegen de reglementen zoals voorgeschreven door uw departement?

Heeft uw kabinet, het Departement Onderwijs en Vorming, de Vlaamse Ombudsdienst of ander participatieve instanties verbonden aan de Vlaamse overheid, klachten binnengekregen van ouders die vernamen dat hun kind hierdoor niet mee op binnen- of buitenlandse schoolreis zou mogen gaan? Indien ja, om welke aantallen gaat het?

Heeft uw kabinet intussen al oplossingen gesuggereerd aan scholen die met dit dilemma kampen? En zo ja, welke zijn dat dan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vragen naar een Covid Safe Ticket, een testresultaat, een herstelcertificaat of een vaccinatiebewijs is maar beperkt mogelijk omdat het gaat over persoonlijke informatie. Onderwijs is wat dat betreft geen eiland in de samenleving. Wij zijn onderhevig aan dezelfde principes. Lange tijd waren de principes in verband met CST federaal geregeld, zoals u weet, maar sinds kort hebben we daartoe zelf een kader.

Een Covid Safe Ticket kan enkel worden opgevraagd bij massa-evenementen of bij bezoek aan bepaalde locaties. In Vlaanderen hebben we dat toepassingsgebied strikt beperkt gehouden. Voor alle duidelijkheid: evenementen bezoeken is iets dat je vrijwillig doet, in tegenstelling tot onderwijs en dus ook naar school gaan en stage lopen. Dat is nog steeds tot 18 jaar een verplichting. Dus daar kan geen Covid Safe Ticket aan te pas komen. Concreet kan en mag een stagegever geen bewijs van vaccinatie of testresultaten vragen. Ook niet wanneer die stagegever dit wel zou moeten vragen aan bezoekers, kan en mag hij dat niet vragen aan de eigen werknemers of stagiairs. Ik maak hier een kleine kanttekening wat betreft de zorgsector. Je weet dat minister Vandenbroucke de wens had geuit om ervoor te zorgen dat het zorgpersoneel verplicht gevaccineerd zou zijn. Dat veronderstelt natuurlijk ook dat je een bewijs daarvan zou kunnen vragen. Maar goed, dat is blijkbaar nog een lang juridisch traject. Het is alleszins overduidelijk dat wij willen dat stagelopers op gelijke voet worden behandeld als werknemers, op dat moment, maar ook op het huidige moment. Wanneer er dus geen CST geldt voor werknemers, dan geldt dat ook niet voor jongeren die stage lopen. Alleszins heb ik met het kabinet contact opgenomen en gesteld dat wij echt wel wensen dat de lat gelijk wordt gelegd voor beide categorieën.

Over de educatieve schooluitstappen is het natuurlijk de vraag of ze deel uitmaken van het lessenpakket. Dat lijkt me wel een belangrijk criterium des ondersheids. Is dat het geval, dan moet iedereen de kans krijgen om te kunnen meegaan. Het is natuurlijk wel zo dat als een locatie die wordt bezocht in het kader van een extra-murosactiviteit het coronacertificaat als toegangsvoorwaarde oplegt, dat natuurlijk de macht en de mogelijkheden van de school overstijgt.

Onderwijsinstellingen kunnen daar zelf niets opleggen. De scholen kunnen leerlingen en hun ouders enkel wijzen op de voorwaarden die gelden, zonder evenwel de geldigheid van het Covid Safe Ticket of het coronacertificaat zelf te gaan controleren. Het is een beetje zoals ze voor een schoolreis vragen dat de leerling zijn identiteitskaart bij zich heeft. Dat is iets vergelijkbaars. De school kan dus wijzen op de geldende verplichtingen, zonder zelf te gaan controleren. Dat is wat wettelijk geregeld is.

De onderwijskoepels en veel scholen en stagegevers passen die regelgeving ook correct toe. We hebben dat ook proactief nog eens gevat via onze website en ook via Schooldirect hebben we die communicatie gedaan en nog eens verduidelijkt wat het kader is en hoe je ermee aan de slag kunt. Alleen is het wel zo dat scholen, leerlingen en stagiairs wel eens geconfronteerd worden met een andere realiteit. Ook mij bereiken soms heel concrete klachten omtrent een casuïstiek waarbij die regels niet volledig nageleefd werden.

Daarmee is natuurlijk nog niet alles geregeld. Scholen zijn natuurlijk ook meer dan een onderwijsinstelling. Ze zijn ook organisatoren van evenementen. Dan zijn ze natuurlijk onderworpen aan het algemene kader in verband met het Covid Safe Ticket voor het organiseren van evenementen. Scholen zijn ook facilitator van vrijwillige reizen, bijvoorbeeld de klassieke Romereizen. Ook daar schakelen scholen

zich in in het kader dat geldt voor internationale reizen. Ik ontving enkele meldingen van reisorganisaties die vaccinatie als voorwaarde stellen. Maar ook dat kan wettelijk niet. Zij kunnen dat niet doen. Dat is dan eerder een voorwerp van consumentenzaken. Ze hebben daartoe niet de wettelijke mogelijkheid.

Wat het laatste punt betreft: er is ook altijd de mogelijkheid om via een negatieve test toch het Covid Safe Ticket te krijgen. Daar wijzen we de scholen heel duidelijk op, maar ik durf toch ook te wijzen op de verantwoordelijkheid van de ouders. Wanneer uw kind meegaat op een vrijwillige schoolreis, dan is het toch misschien ook daar de ouderlijke verantwoordelijkheid dat het kind in orde. Als het kind niet gevaccineerd is en toch mee wil naar het buitenland, dan is regelmatig testen het enige alternatief.

U vraagt om een blik vooruit te werpen naar de krokus- en de paasvakantie. Dat zou ik nu toch nog niet durven doen, gelet op de evoluerende toestand en de daaraan gekoppelde maatregelen en regelgeving en ook mogelijk het afschalen van de federale fase. Ik denk dat dat een belangrijke stap is die zich momenteel aandient.

Ik wil ten slotte ook de kans benutten om leerlingen die geen stage vinden, toch gerust te stellen. Ook vorig schooljaar hebben we gezien dat stages van leerlingen opgeschort werden. Toen was dat weliswaar om andere redenen, omdat het vaak fysiek niet mogelijk was of om dat een betrokken activiteit zelfs niet meer georganiseerd werd. Voor alle duidelijkheid: ook dan zijn we er toch in geslaagd om leerlingen nog voldoende garanties te kunnen bieden voor het voortzetten van hun curriculum. Dat er geen invulling is van de stage of van de werkplekcomponent, zoals we zeggen, hoeft natuurlijk geen afbreuk te doen aan de validiteit van de evaluatie van de leerling, mits de leerling natuurlijk het bereiken van de competenties op een andere manier heeft kunnen aantonen. In zeer weinig richtingen is de stage echt verplicht. Er zijn andere manieren om die competenties op te doen. We zijn daar het afgelopen schooljaar wel in geslaagd. Als daar om welke reden dan ook ook regelgevende ingrepen voor nodig zijn, dan zullen we die zeker opnieuw bekijken, maar gelet op de praxis van het afgelopen jaar denk ik niet onmiddellijk dat dat nodig is.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. U gaf aan dat we in Vlaanderen verplicht zijn om tot 18 jaar naar school te gaan. We hebben een leerplicht in Vlaanderen. Ik wil deze nuancering toch maken. Het is goed dat er een kader is. Ik hoop toch dat de concrete casussen die u dan bereiken, ook een voldoende antwoord kunnen krijgen.

Mijn vraag was ook nog wat er moet gebeuren als er juridische gevolgen aan gegeven worden. Als leerlingen bijvoorbeeld hun stage niet kunnen uitvoeren, moeten we dan de initiatieven die we genomen hebben in de coronadecreten verlengen of is de basis die er nu is voldoende?

Daarnaast zijn er ook leerlingen die helemaal niet kunnen kiezen, die nog geen 12 jaar waren toen ze het eerste jaar secundair onderwijs binnenstapten. Ze volgen geen stage maar zijn nog niet volledig gevaccineerd. Hierover werd al een vraag gesteld in deze commissie. Zijn er al verdere stappen gezet op dat vlak? Is daar al meer duidelijkheid over?

Ik heb nog een laatste vraag in verband met de leerkrachten. Is er nog actie nodig ten aanzien van leerkrachten die zich niet laten vaccineren? Ik heb bijvoorbeeld een bericht gekregen van een directeur van een school waar een leerkracht die zich niet had laten vaccineren corona had opgelopen, in quarantaine moest en profylactisch verlof kon nemen. Maar de leerkrachten die daarmee in contact waren gekomen, moesten – dat was nog voor de laatste wijziging – ook in quarantaine en moesten verlof zonder wedde nemen. Dat leverde wel wat strijd op in de le-

raarskamer. Diegenen die zich lieten vaccineren, werden eigenlijk gestraft. Misschien is dat toch iets waarover we ons even moeten buigen. Ik weet niet of dergelijke vragen u al bereikt hebben.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor uw antwoord. Als ik het nog eens overloop, begrijp ik dat, als een schooluitstap deel uitmaakt van het lessenpakket, iedereen mee moet kunnen. Maar natuurlijk rijst dan al direct de vraag over bijvoorbeeld een Griekenlandreis of Romereis. Voor diegenen die Grieks of Latijn volgen, zal dat misschien wel deel uitmaken van hun lessenpakket, daar zal misschien een opdracht aan gekoppeld zijn. Dat is niet het geval bij een Barcelona-reis of Berlijnreis – al ben ik daar niet tegen. Op dat vlak is er onduidelijkheid. Wij vinden nog altijd dat iedereen mee moet kunnen en dat men dus niet zomaar a priori kinderen mag uitsluiten, zeker omdat u zegt dat reisorganisaties geen verplichting kunnen opleggen. Nochtans was dat een argument waarmee een aantal scholen schermde: 'Die reisorganisaties eisen dat en daarom mag uw kind niet mee.' Blijkbaar kan dat toch niet. Ik denk evenwel dat veel ouders niet weten dat ze daartegen in beroep kunnen gaan, of dat scholen dat zelfs niet weten. Ik vind het toch wel belangrijk dat men daartegen kan ageren.

U hebt niet echt geantwoord op mijn tweede vraag. Hebt u veel klachten binnengekregen op uw kabinet van ouders die dat niet normaal vinden en vragen waarom hun kind niet mee mag? Welke oplossingen suggereert u aan de scholen? Dat is me ook niet zo duidelijk. Daar had ik toch graag wat meer duidelijkheid over gekregen.

– Karolien Grosemans treedt als voorzitter op.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik wil me graag aansluiten om een uitstap te maken buiten het leerplichtonderwijs. Aan de UGent was er vorige week een geval waarbij een CST werd gevraagd om lessen te volgen. De UGent heeft daarop gezegd: 'Dat kan niet in onze instelling'. Het is misschien goed, minister, dat u kunt bevestigen dat dit nergens in ons hoger onderwijs kan en dat studenten altijd, met of zonder CST, toegang hebben tot de lessen.

Ik heb daarnaast nog een vraag, minister. Zijn er eigenlijk modaliteiten voor docenten? Kunnen zij zelf modaliteiten instellen en bijvoorbeeld beslissen om enkel digitaal les te geven? In dit geval ging het om een docent die angst had om besmet te worden door het coronavirus. Kunnen zij dat opleggen aan studenten en enkel digitaal lesgeven?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik denk dat we er toch voor moeten opletten dat we scholen niet te veel met de vinger wijzen. Sta me toe om wat de minister zonet heeft gezegd even aan de praktijk te toetsen. Ik neem het voorbeeld van een Romereis. Je stapt niet op een vliegtuig als je geen CST hebt. Dan vind ik het wel logisch dat de school daarnaar informeert. Ze kunnen ook met de bus gaan of met de boot of de fiets; dan zullen ze wel wat langer onderweg zijn. Ze gaan dus met het vliegtuig. Maar met het vliegtuig heb je een CST nodig.

We gaan bijvoorbeeld ergens iets bezoeken, en dan heb je een CST nodig. Dan kan die school twee dingen doen. Ofwel zegt ze: 'We gaan dat museum of iets anders niet meer bezoeken, want we hebben in de klas een leerling zonder CST.' Dat gaat. Ofwel zeggen ze op voorhand: 'Beste collega's, beste leerlingen, als je geen CST hebt, dan kun je niet mee.' Je kunt hen ook meenemen en hen dan met een leraar

buiten laten wachten, totdat de rest buitenkomt. Ik wil daar ook wel wat kijken naar de realiteit.

Iets anders zijn de stages. Ik heb die vraag gesteld op 11 februari van dit jaar, collega's. U zult die zich nog herinneren. Als school zit je ook gewrongen tussen je stageplaatsen, die een zekere macht hebben. Want als die stageplaats zegt dat ze geen stageplaats meer geeft, dan kom je ook daar in de problemen, hoe goed die school ook haar best doet.

Collega's, op dat vlak zullen we eerst nog eens moeten bekijken wat er op het federale niveau wordt beslist over of vaccinatie al of niet verplicht wordt, in die stages waar het kan. Dat is een eerste belangrijk iets waardoor die scholen van tussen hamer en aambeeld uit geraken. En een tweede zaak is dat we onze leerlingen goed moeten informeren over hoe het zit met die vaccinaties. Want ook daar leven er nog wat sterke verhalen.

Ik wilde dat gewoon even inbrengen in de realiteit. We moeten de scholen niet te hard matrakkeren, want ik denk dat ze echt wel hun best doen om een zo normaal mogelijk schoolleven te organiseren. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik geef wat punctuele antwoorden. Onderwijsactiviteiten kunnen niet worden onderworpen aan een CST. Punt. En dat is zeker zo als je kijkt naar de discussie over het recht op onderwijs en de plicht op onderwijs. Maar bijvoorbeeld voor de 12- tot 15-jarigen geldt nog steeds de ouderlijke verantwoordelijkheid, waarbij over de vaccinatie wordt beslist door de ouders. En dan zouden de facto, in dat hypothetische geval, de kinderen de dupe zijn van de keuze van de ouders en apart worden behandeld ten opzichte van hun klasgenoten. Nou ja, dat kunnen we niet maken.

U vraagt naar een eventuele verlenging van de decretale regeling. Ik zit op regelmatige basis samen met de onderwijsclub en daar is de vraag ook niet gekomen. We bekijken op regelmatige basis of we op korte dan wel iets langere termijn nog decretale stappen moeten zetten. En ik krijg op individuele basis natuurlijk hier en daar wel wat klachten, mijnheer Laeremans, maar dat is vrij beperkt. En dan verwijs ik steeds naar het kader dat we ook hebben gecommuniceerd naar de scholen via Schooldirect en dat ook op onze website www.onderwijs.vlaanderen.be terug te vinden is. Maar mijn bevoegdheid reikt natuurlijk niet tot in het buitenland. Er zijn zelfs verschillende landen die een CST opleggen bij wijze van toegangsvoorwaarde. Daar hebben we natuurlijk geen vat op. We zijn daarin eerder voorwerp dan actor.

Volgens de medische discussie blijft 12 jaar een cesuur. 12 jaar is de leeftijd, punt aan de lijn. Dat is niet zo op grond van pedagogische inzichten, dan wel op grond van medische inzichten. Men is momenteel onderzoek aan het voeren rond 'quid vaccin voor 5- tot 12-jarigen?' Ik zie de wetenschappers ook nog op regelmatige basis. Ik krijg daar geen eenduidige visie. Naargelang het moment krijg ik over het snel afronden van die procedures nogal verschillende informatie. Maar de nieuwe 12-jarigen die in het onderwijs hun intrede doen, zullen zich tot en met 31 december kunnen laten vaccineren in de vaccinatiecentra, waarvan de openingsduur net vorige week verlengd is. Die mogelijkheid voorzien we zeker en vast.

Tot slot, ik weet niet of dat profylactisch verlof zich mengt met de discussie rond overmacht. Dat gaat dan om dienstorder 46, denk ik. Dat hebben we afgeschaald. Daarmee zijn we gestopt, omdat we vanaf september eigenlijk naar het normaal – al is het wat aangepast – zijn gegaan.

Maar dat wil dus ook zeggen dat dat dienstorder en de regeling inzake overmacht niet meer van toepassing is.

De personeelsleden die in quarantaine moeten ten gevolge van een hoogrisicocontact in de werksfeer worden ingezet voor afstandsonderwijs. Als dat niet mogelijk is, geeft de directie een zinvolle invulling aan taken in het kader van het personeelsbeleid die men van thuis uit zou kunnen uitvoeren. Personeelsleden die in quarantaine moeten ten gevolge van een hoogrisicocontact buiten de werksfeer worden ingezet voor afstandsonderwijs. Als dat niet mogelijk is, dan moet het personeelslid een van de bestaande verlofmogelijkheden opnemen. Ik moet zeggen dat ik daar niet zoveel of zelfs geen klachten over krijg, maar wel over de discussie rond de overmachtprocedure.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik denk dat we er allemaal naar snakken om geen vragen meer te moeten stellen over corona. Ik ben het eigenlijk ook wel beu, maar toch is het de realiteit en merken we dat scholen er nog altijd mee geconfronteerd worden, net zoals de hele samenleving. Het heeft toch nog altijd een grote impact. Ik hoop in elk geval oprecht dat we geen juridische situaties krijgen waarbij leerlingen in de problemen komen. Dat is toch wel een grote zorg, want we moeten het leerrecht van elk kind maximaal garanderen.

Wat de noodzaak betreft aan een eventuele decretale actie: u vindt dan in ons in elk geval opnieuw een bondgenoot.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik wil toch nog even antwoorden op de opmerking van de heer Daniëls. Het is natuurlijk wel waar dat men naar dat CST vraagt als je met het vliegtuig vertrekt, maar scholen maken daar net iets te gemakkelijk van dat je gevaccineerd moet zijn, wat niet noodzakelijk het geval is. Als je een test aflegt voordat je het vliegtuig opstapt, dan kun je mee. Ik vind het dan iets te gemakkelijk om te zeggen tegen leerlingen dat het te veel rompslomp is en dat ze maar moeten thuisblijven. 'Je bent niet gevaccineerd, je moet dus niet mee'.

Die laatstejaarsreizen zijn de mooiste reizen in je schoolcarrière, waar je jarenlang naar uitkijkt. We hebben al de miserie gehad met covid. Ik zou daar toch wat omzichtiger of wat meer inclusief mee omspringen, zodat diegenen die niet gevaccineerd zijn, om welke reden dan ook, toch nog kansen krijgen, zeker omdat het nog enkele maanden zal duren vooraleer die reizen plaatsvinden. Men kan nu al inschrijven maar als de omstandigheden dan toch te slecht zijn, dan kan het zelfs nog zijn dat de reis wordt afgezegd of dat men niet meer mag reizen. Ik vind dat men de scholen toch een beetje zou mogen aanzetten om die leerlingen toch in te schrijven en dan de toestand in februari of april te bekijken. Die leerlingen a priori uitsluiten vinden we toch geen goede manier.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over studie-efficiëntie en de eerste resultaten van de expertenwerkgroep – 15 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs,

**Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de maatregelen om de flexibilisering in het hoger onderwijs terug te dringen
– 75 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de studievoortgang en de mogelijkheden om die binnen de perken te houden
– 90 (2021-2022)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Studie-efficiëntie verhogen blijft een van de grote – en misschien zelfs grootste – uitdagingen in het hoger onderwijs. In de beleidsnota worden dan ook enkele maatregelen naar voren geschoven om dit te bewerkstelligen, waaronder het verwerven van minstens de helft van de studiepunten als voorwaarde om opnieuw te mogen inschrijven in de opleiding en een knip tussen de master en bachelor.

Belangrijk is uiteraard dat de studievoortgangsmaatregelen effectief zijn en dat ze de studie-efficiëntie vergroten. Vandaag studeert meer dan 40 procent van de studenten niet af binnen de voorziene tijd. Dat is onvoorstelbaar en moet dus zeker beter. Aan de andere kant kan het niet de bedoeling zijn dat deze maatregelen het behalen van een diploma vertragen.

De minister heeft daarom een werkgroep opgericht met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) en de administratie en het kabinet om na te gaan welke maatregelen in functie van de verhoging van de studie-efficiëntie genomen kunnen worden.

Nu blijkt dat deze werkgroep – zo lezen we in de krant – kritische bedenkingen heeft bij een aantal voorgestelde maatregelen. Zo zou de voorgestelde knip tussen bachelor en master volgens de werkgroep eerder een negatief effect hebben, waarbij er geen sprake is van een inkorting van de studieduur, maar net een verlenging. Dit ligt in lijn met de twijfels van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) in haar advies van 20 augustus 2020.

De conclusie van de werkgroep is dan ook dat de vooropgestelde maatregelen streng zijn, waar op zich niets verkeerd mee is, maar vooral over de knip zijn er wat opmerkingen.

Minister, kunt u een inzicht geven in de eerste analyses en resultaten van de werkgroep?

Op welke manier zult u rekening houden met deze analyse van de aangestelde werkgroep?

Laat u ook andere of alternatieve studievoortgangsmaatregelen onderzoeken, bijvoorbeeld in plaats van de knip?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is inderdaad een belangrijk thema. Een thema dat cruciaal is, zowel voor de student in kwestie en voor zijn ouders die veelal de sponsor van zijn opleiding zijn, als voor de docenten hoger onderwijs aan wie de instelling veelal de opdracht geeft om inspanningen te doen opdat studenten

studiepunten behalen. Het is voor die groepen dat onze fractie, ook in de vorige legislatuur, aandacht vraagt, niet om studenten tegen te houden, maar om ze goed voor te bereiden, te oriënteren en snel te heroriënteren. Het is een win-winsituatie, zowel voor de student en de ouders als voor de maatschappij, die uiteraard ook nog een stevige stuiver voor deze opleiding bijlegt.

Collega's, ik vraag de cijfers in mijn schriftelijke vragen al een hele tijd op. Wat stel ik vast? Het aantal studenten dat minder dan zestig studiepunten opneemt – wat eigenlijk een normaal jaar is –, stijgt jaar na jaar. 20 procent neemt momenteel geen vol jaar op. In 2019-2020 was het bijna 25 procent, maar daar gaat het ook over de inkanteling van de graduaatsopleiding, wat de cijfers een beetje vertekent. In 2008-2009 ging het nog over 12 procent. Tien jaar later is het 20 procent.

Het behalen van een bachelordiploma binnen de drie jaar – generatiestudenten – bedroeg in 2000-2009 35 procent. Meer dan een op de drie behaalde binnen de drie jaar een diploma. In 2017-2018 en verder daalt dit onder de 30 procent. Ik vind dat dit alarmerende cijfers zijn. Het wil ook zeggen – en de studenten beseffen het soms niet – dat dit een invloed heeft op het einde van hun arbeidscarrière. Het komt erbij. Vraag op eender welk familiefeest aan een student uit het hoger onderwijs die bij u aan tafel zit, waar hij zit. Je krijgt een antwoord wat voor menig ouder in Vlaanderen onbegrijpelijk is: verworven credits, uitgestelde credits, teruggekregen credits, meegenomen credits. Meestal eindigt het gesprek met 'Goed weer', omdat de mensen niet meer kunnen volgen. Het geldt ook voor het financieren van die opleiding.

Collega's, daarom hebben we in het regeerakkoord een belangrijke passus geschreven: "We evalueren het leerkrediet en in het bijzonder de inputfinanciering en sturen het gefaseerd bij ter ondersteuning van een optimale studie-efficiëntie. Generatiestudenten (niet-werkstudenten) kunnen voortaan enkel geldig inschrijven wanneer ze minstens 50 studiepunten opnemen. Om opnieuw te kunnen inschrijven voor dezelfde opleiding, moeten ze voortaan minstens de helft van de opgenomen studiepunten verwerven tenzij er sprake is van overmacht."

Wat de zogenaamde 'knip' tussen een bachelor- en masteropleiding betreft, is het logisch dat je eerst je bachelor haalt. En er kunnen nog maximaal dertig studiepunten worden meegenomen.

Ik heb in de kranten ook een aantal bezorgdheden en bekommernissen gelezen. Ik snap die bekommernissen. Het is ook belangrijk dat er heel goed over nagedacht wordt. Maar we mogen, zoals collega Warnez zegt, het doel niet uit het oog verliezen, zijnde de studie-efficiëntie opkrikken. Dat blijft ons doel.

De werkgroep die het onderzoek voerde stelde voor om wel strenger te zijn voor de studenten, maar om hogescholen en universiteiten meer vrijheid te geven in de manier waarop ze het aanpakken. We stellen vast dat bijvoorbeeld de KULeuven en UGent – we hebben hier in het verleden al veel vragen om uitleg over gesteld – werkelijk al hierop inzetten. Ik haal nog even kort de viertrapsraket die ik altijd naar voren heb geschoven aan, collega's. Het gaat over de resultaten van de studenten in het secundair onderwijs met het advies van de klassenraad, de oriënteringsproef op het einde van het secundair onderwijs, de niet bindende oriënterende toelatings- of ijkingsproeven in het begin van de opleiding, en een snel heroriënteringstraject. Dat zijn de vier stappen. Dus het gaat niet enkel om een focus op het leerkrediet. Er zitten nog heel wat stappen voor om juist te oriënteren. Want daarover gaat het. En dus, collega's en minister, zijn mijn vragen:

Minister, hoe zult u de doelstelling inzake het terugdringen van de doorgeslagen flexibilisering en de studenten die een lage ratio behalen inzake opgenomen versus

behouden studiepunten verder aanpakken – bovenop of naast hetgeen we in het regeerakkoord hebben opgenomen?

Acht u het mogelijk om universiteiten en hogescholen nog meer vrijheid te geven met betrekking tot de studievoortgang? En op welke manier zou deze vrijheid dan georganiseerd kunnen worden? Ik voeg er direct bij dat het ook nog begrijpbaar en volgbaar is voor de studenten.

Op welke manier acht u een zogenaamde knip tussen bachelor en master mogelijk?

Zijn er naar aanleiding van het rapport van de VLIR en de VLHORA ondertussen nog andere voorstellen gedaan, naast een aantal kritische bedenkingen die ze blijkbaar maken, om de studievoortgang te optimaliseren die nog niet zijn opgenomen in het regeerakkoord?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dit gaat over hetzelfde thema. De studievoortgang van bachelor- en masterstudenten is een thema waar menig minister de tanden op stukbijt. Of toch althans op de bewaking ervan. Zoals collega Daniëls het stelde, wordt het er met de jaren niet beter op. De groep studenten dat via een zogenaamd modeltraject zijn bachelortraject haalt is volgens de laatste cijfers ongeveer een op drie, zelfs nog wat minder. Het is daarom nuttig en nodig om te onderzoeken hoe het anders kan, hoe de studieduur kan worden verkort zonder het aantal afstuderenden te laten dalen. Want het is toch wel belangrijk om dat mee te nemen. Zo ontstaat een win voor de samenleving, een win voor ouders en ook een win voor studenten. Ook het regeerakkoord stelt een aantal mogelijke maatregelen voor. Daarom ook gaf u een werkgroep de opdracht om het effect van die mogelijke maatregelen te onderzoeken. Ik heb in dat kader de volgende vragen voor u.

Zonder te willen veralgemenen, stelt de werkgroep dat het gros van de maatregelen te streng zijn. Om welke maatregelen gaat het in concreto? Het zijn ze bijna allemaal, maar ik had het graag eens uit uw mond gehoord. Deelt u de mening van de werkgroep? Verklaar. Op welke manier zult u de voorgestelde maatregelen bijsturen?

De tweede vraag gaat over de harde knip tussen bachelor en master, die wordt beschouwd als een contraproductieve maatregel. Een harde knip betekent de bachelor helemaal afwerken om pas dan met de master te kunnen beginnen. Dat zou betekenen dat een groep studenten net langer over de opleiding zal doen. Als je voor enkele studiepunten een jaar extra moet doen, dan ga je natuurlijk een jaar extra moeten studeren en dat kan zeker niet de bedoeling zijn. Wilt u die maatregel herbekijken? Die is nog niet ingevoerd, het gaat over de voorgestelde maatregel.

De werkgroep stelt voor om hogescholen en universiteiten veel vrijheid te geven in deze – weg van de eenheidsworst, weg van het vingerwijzen en het vingertje. Wat is uw visie hierop?

De voorzitter: Minister Ben Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, wil ik voor alle duidelijkheid nog eens herhalen – collega Warnez heeft dat ook terecht aangehaald – dat die werkgroep waarnaar wordt verwezen door mezelf is opgericht en wordt voorgezeten door iemand van mijn kabinet. Ik vind het belangrijk dat we niet over één nacht ijs gaan en dat we ons goed laten adviseren door experts uit het veld en dat we alles ook wel geleidelijk aan laten insijpelen. Wat we voor ogen hebben, is betrekkelijk revolutionair en zal op weerstanden en bekommernissen stuiten. Maar dat belet niet dat we heel duidelijk weten in welke richting we willen gaan.

Dus net zoals in andere dossiers probeer ik hier met de sector en de betrokkenen af te stemmen. We hebben wel een aantal concrete beleidsvoorstellen opgenomen die – ook de werkgroep heeft dat gedaan – goed aansluiten bij de uitgangspunten die wij vooropstellen in het regeerakkoord en ook in de beleidsnota Onderwijs. Is dat voor honderd procent hetzelfde? Nee, dat hoeft ook niet. Zolang we maar met z'n allen dezelfde doelstellingen nastreven – dat blijft natuurlijk ongewijzigd –, namelijk de studie-efficiëntie verhogen, de gemiddelde studieduur terugdringen, de drop-out verminderen en de studiemotivatie bij studenten verhogen.

De opdracht van de werkgroep was dan ook om op basis van data-analyse en eigen ervaringen met studievoortgangsbeleid, de uitgangspunten uit het regeerakkoord en de beleidsnota uit te werken en bijkomende of alternatieve voorstellen te doen. Die data-analyse die door mijn administratie werd opgemaakt, heeft een hele periode in beslag genomen. Bij het opmaken van het regeerakkoord hadden we die data-analyse natuurlijk nog niet ter beschikking. Toen hebben we enkel afgesproken in welke richting we wilden gaan en wat de doelstellingen zijn. Die heb ik daarstraks vernoemd.

Ik heb de analyses en de voorstellen van de werkgroep grondig laten bekijken. Ik denk dat daar heel wat eten en drinken in zit, en dat we dat werk ook kunnen meenemen bij het verder uitwerken van maatregelen in functie van de verbetering van de studievoortgang van studenten. Nu is mijn administratie aan de slag met het uitwerken van een aangepaste regelgeving rond die studievoortgangsbewaking. Dat zal natuurlijk zijn beslag krijgen in een ontwerp van decreet. Mijn tijds-horizon is om finaal te kunnen landen rond het zomerreces. Nu ga ik me niet al te veel uitspreken en voor mijn beurt praten met betrekking tot concrete voorstellen die ik daaromtrent ga doen. Ik schuif nog aan tafel met de onderwijsinstellingen, met de studentenvoorzieningen, met de studenten en natuurlijk ook met mijn coalitiepartners alvorens ik de discussie ga voeren op het publieke forum.

Ik wil wel meegeven dat ik de klemtoon wil leggen op maatregelen ten aanzien van instromende studenten. Uit de data blijkt toch ook al dat een groot deel van de problemen inzake studievoortgang zich situeren in of hun oorsprong vinden bij de instroom in het hoger onderwijs. Onvoldoende studiesucces bij de start van de opleiding heeft een grotere impact op het verdere verloop van de studieloopbaan. Studenten moeten snel aangespoord worden om de draad weer op te pakken. Ik wil door de regelgeving ook vermijden dat studenten bepaalde opleidingsonderdelen maar blijven meeslepen tot aan het einde van hun opleidingstraject. Daarnaast is het ook belangrijk dat studenten die niet in de juiste opleiding blijken te zitten snel geheroriënteerd worden. Ten slotte, als er nog enige vrees voor zou zijn, want dat hoor ik soms wel: het recht op een tweede kans moeten we echt vrijwaren, dat is en blijft onaangeroerd.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, het is uiteraard goed dat u niet over één nacht ijs gaat en dat u uw analyses laat doen. Waarom verzamelen we anders data als we er geen analyses op laten doen? Wat betreft die knip: in het regeerakkoord en in de beleidsnota is het al vrij concreet over die knip gegaan. Als je je dertig studiepunten niet behaald hebt in je derde bachelor, dan kun je gewoon niet aan je master starten. Dan kun je inderdaad studenten hebben die misschien hun bachelor nog moeten afronden met veertig studiepunten over en misschien wel een vak hadden willen meedoen in hun master, maar dat niet zouden kunnen volgens de regeling in de beleidsnota of het regeerakkoord. Begrijp ik dat goed, ook al is dat al gedetailleerd omschreven, dat u bereid bent om die knip op die manier te laten varen als uit die analyses blijkt dat dat niet de juiste methode is?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Ik denk dat het goed is dat u zonet die doelstellingen toch nog even onder de aandacht bracht. Ik wil ze nogmaals herhalen: het verhogen van de studie-efficiëntie, de gemiddelde studieduur terugdringen, drop-outs verminderen en de studiemotivatie van studenten verhogen. Ik vind dat vier heel belangrijke doelstellingen die naar voren worden geschoven. U zei dat u wilde focussen op de startende student, in overleg met alle instellingen.

Voor u hierover uitspraken doet, wil ik al zeggen dat ik het zeker waardeer dat u dat wilt doen. Het recht op die tweede kans is natuurlijk wel belangrijk. Dat mogen we niet afgrendelen. Ik wil er wel voor pleiten om het hele traject mee te blijven nemen: de resultaten, de oriënteringsproef, de instaproef. Dat alles geeft heel veel info waarmee we studenten een spiegel kunnen voorhouden. Ik denk dat dat belangrijk is. Zo kunnen we, op basis van de resultaten van het secundair onderwijs, de oriënteringsproef en de ijkingsproef, studenten helpen door hen een spiegel voor te houden. Ze kunnen nog altijd starten, collega's, vergeet dat niet: we zijn op dat vlak vrij uniek in Europa en in de wereld. Ze mogen nog altijd starten. Ik vind dat belangrijk en ik blijf daarachter staan. Maar we kunnen studenten wel helpen door hen een spiegel voor te houden en hun te laten zien op welke vlakken ze eventueel wat moeten bijsturen. Ik vind het goed dat studenten een tweede kans krijgen en zich kunnen heroriënteren. Maar we moeten wel duidelijk zijn voor die studenten. Dat lijkt me niet meer dan logisch.

Iets waarover we nog niet gesproken hebben, is die volgtijdelijkheid – een fantasistisch begrip. Volgtijdelijkheid komt er eigenlijk op neer dat men het ene opleidingsonderdeel voor het andere volgt omdat het ene de basis is voor het andere. Als je op een nieuwjaarsfeestje nog eens wilt uitpakken tegenover je neef, vraag je gewoon: hoe is het met je volgtijdelijkheid? Dan zal hij helemaal onder de indruk zijn omdat je mee bent. Dat is toch iets dat me belangrijk lijkt, minister, om te overleggen met de instellingen voor hoger onderwijs om ook dat mee te nemen. Want dat is iets waar docenten soms voor komen te staan: er zijn studenten die bepaalde onderdelen niet mee hebben, waar het volgende op verder bouwt. Dan staat hij voor het grote differentiatievraagstuk: wat doe je? Leg je het uit aan die groep studenten die het nog niet weten, waar de rest dan bij zit te kijken? Of zeg je: dit wordt geacht gekend te zijn? Daar wil ik dus toch voor pleiten.

Een tweede aandachtspunt, minister, zijn de verschillende systemen die er zouden zijn in instellingen voor hoger onderwijs of in associaties. Kan erop toegekeken worden dat daar toch enige congruentie in zit, zodat de student het ook nog allemaal begrijpt?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Wij kunnen ons vinden in de doelstellingen die naar voren zijn geschoven. De manier waarop die bereikt moeten worden, is natuurlijk nog iets anders. Maar ik denk dat er een belangrijke doelstelling vergeten werd, namelijk dat het aantal afstuderenden het best niet te fel zou dalen. We weten allemaal dat een diploma hoger onderwijs de beste garantie is voor het verdere leven. Dat wil niet zeggen dat mensen die niet studeren geen succes kunnen hebben. Maar ik geef gewoon mee wat de statistieken ons leren. Het moet volgens mij de ambitie zijn van een lerende regio om het aantal afstuderenden niet te laten dalen, en misschien zelfs te laten stijgen.

Dit gezegd zijnde, wil ik inpikken op de laatste vraag van collega Daniëls. Als ik hem goed begrepen heb, vraagt hij hoe we ervoor kunnen zorgen dat er een zekere congruentie is in de verschillende hogescholen en universiteiten op het vlak van die studievoortgang, het meepakken van vakken, het knippen en dergelijke. Dat is iets belangrijks. Ik vind het ook belangrijk om hogescholen en universiteiten een

zekere vrijheid te geven. Mijn vraag is: hoe zult u die dingen in elkaar kunnen laten passen?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, over studievoortgang werd inderdaad al heel wat gezegd en geschreven. Wij van het Vlaams Belang zijn alleszins nooit een voorstander geweest van die zogenaamde 'harde knip' tussen de bachelor en de master. Die knip komt niet alleen te laat in de opleiding, de overgang van bachelor naar master is voor zeer veel studenten en studierichtingen geen strikte scheiding, integendeel, die onderdelen vloeien organisch in elkaar over. Dat blijkt ook uit het onderzoek. Vier op de tien studenten combineren vakken uit de bachelor en de master. Een knip zou ertoe kunnen leiden dat studeren net langer gaat duren, wat natuurlijk niet de bedoeling kan zijn.

Minister, als we de studievoortgangsmaatregelen willen optimaliseren, dan moet er een meer adequaat en structureel beleid gevoerd worden. Daarom moet er vanaf het begin een goede bewaking zijn van de kwaliteit wanneer studenten instromen, onder andere via die verplichte niet-bindende proeven die de Vlaamse Regering wil invoeren. En ja, wat ons betreft – ik heb het deze voormiddag nog gezegd, bij de bespreking van de visienota over de opleiding diergeneeskunde –, gebeurt dat zelfs via verplichte toelatingsproeven, zeker in die richtingen waar de studie-efficiëntie te wensen overlaat.

Ik maak me ook zorgen over de besparingen die er zullen zijn in ons hoger onderwijs. Bij de bespreking van de begroting 2021 hadden we al de mildering van het groeipad aan onze hogeronderwijsinstellingen, wat de kwaliteit onder druk zet. Nieuwe besparingen, zoals recent aangekondigd naar aanleiding van de Septemberverklaring, zullen er alleen maar voor zorgen dat de situatie zal verslechteren. In tegenstelling tot de besparingen hebben we net investeringen nodig in studietoelatingen en trajectbegeleiding, zodat van in het begin de juiste studierichting wordt gekozen.

Minister, de Vlaams Belangfractie is eerder voorstander van het systeem dat KU Leuven momenteel gebruikt. Ik heb dat in deze commissie al enkele keren aangekaart. Daar moeten studenten een studie-efficiëntie van 30 procent hebben, maar is er wel de mijlpaal na het tweede jaar waarbij studenten voor al hun vakken van het eerste jaar geslaagd moeten zijn. Ons lijkt het opportuun dat deze regeling Vlaanderenbreed, dus ook in de andere hoger onderwijsinstellingen, zou worden toegepast. Ik roep u er daarom nog eens toe op om daaromtrent het gesprek aan te gaan en de nodige stappen te ondernemen. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wel, we zijn ondertussen – dat stel ik ook vast in deze commissie – wat geëvolueerd. Ik hoor niemand de vooropgestelde doelstellingen betwisten, wat in het begin toch wel even anders was. We zijn het met z'n allen eens over het feit dat we twee zaken naar boven willen en twee zaken naar beneden. De twee zaken die we naar boven willen, zijn de studie-efficiëntie en de studiomotivatie. De twee zaken die we naar beneden willen, zijn de studieduur en de dropout. Als we het daarover eens zijn, dan vind ik dat al een belangrijke stap.

En wat dan heel specifiek de discussies rond de knip betreft, ja, dat is natuurlijk een operationalisering van die doelstellingen. De vraag is: hoe kun je die het meest efficiënt organiseren? Waar leg je die knip? En onder welke voorwaarden, welke studiepunten koppel je daaraan? Wat mij betreft is dat een operationalisering, in functie van de efficiëntie. En welke maatregel en de concrete uitwerking daarvan het beste aansluiten bij de vooropgestelde doelstelling, dat zal voor mij de toets zijn. Net daarom schuif ik nog aan tafel met een hele brede waaier van partners,

om ervoor te zorgen dat we kunnen tegemoetkomen aan de bekommernissen en de weerstanden en dat we ook inzake de operationalisering van die doelstellingen dat best mogelijke aan u kunnen voorstellen. En daar ligt de tijdshorizont in fine tegen het zomerreces van volgend jaar. Dan willen we daaromtrent zeker met een concreet voorstel naar dit parlement komen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, dank u wel. We kijken uiteraard uit naar het voorstel en we zullen dat van hieruit mee opvolgen, zeker wat betreft de heroriëntering van een student. Want het klopt: falen is geen schande, integendeel zelfs. We mogen hen ook niet laten vallen als ze worden tegengehouden door een maatregel.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik dacht even dat collega Warnez, met zijn pasgeboren kinderen, nu ook naar Rox verwees: 'Falen is geen optie.' Maar het was 'Falen is geen schande', het was iets anders. Binnenkort zult u dat zinnetje wellicht permanent door de woonkamer horen galmen.

Falen vind ik misschien wat sterk. Het gaat over het juist oriënteren. Maar ik denk dat we hetzelfde zeggen, collega Warnez. Het gaat erover dat je wel iets mag kiezen, maar dat je het dan beredeneerd moet doen. En als je inderdaad groeimarge hebt, ga er dan voor, zet je keihard in om het te halen. En als het dan niet lukt, goed. Maar het is dan wel beredeneerd gebeurd, met de viertrapsraket die ik daarnet heb aangehaald.

Ik wil nog even reageren op collega Danen, die zegt dat je instellingen een eigen beleid moet laten voeren. Ja, maar collega Danen, u weet ook wel dat we dan moeten opletten dat instellingen zich niet als makkelijker of moeilijker gaan profileren.

Ik vind wel dat we daarmee moeten opletten. 'Daar kan het zijn dat je meer studiepunten moet halen, maar als dat niet lukt, kom dan naar ons' zou een rekruteringsitem kunnen zijn in het concurrentiële verhaal, maar dan gaat het niet meer over de doelstelling die we net naar voren hebben geschoven. Want natuurlijk, als die studenten beginnen te schuiven, dan schuift ook de financiering. Het kan niet de bedoeling zijn dat je met makkelijker worden studenten aantrekt die het elders niet halen en van wie elders gezegd zou worden dat ze zich beter zouden heroriënteren.

Minister, er ligt veel op de plank, maar we dachten dat het toch handig was om ook dit nog mee te nemen, om die vier doelstellingen, namelijk studie-efficiëntie, verminderen van de drop-out, verhogen van de motivatie en het terugdringen van de verlengde studieduur, mee te nemen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik neem aan dat we daar binnenkort nog wat uitgebreider over zullen kunnen discussiëren.

Ik stel vast dat de werkgroep een aantal dingen naar voren schuift. Ze is er wel voorstander van om hogescholen en universiteiten veel vrijheid te geven op dat vlak. Natuurlijk, totale vrijheid op dit vlak lijkt me niet wenselijk, want dan krijg je misschien onaangename en onbedoelde neveneffecten, maar een zekere vrijheid misschien toch wel. Dat is trouwens nu ook al het geval.

Minister, misschien nog een laatste oproep. Ik heb de stellige indruk dat die werkgroep goed aan het werk is, dat die zinvolle zaken naar voren schuift. Er zitten ook heel wat deskundigen in, mensen die echt wel weten waarover ze spreken. Ik zou u willen oproepen om de adviezen die zij ter zake geven in grote lijnen te volgen en er zeker niet tegenin te gaan, want dat zou ik heel erg vreemd vinden. Als je dat doet, dan kan je je de vraag stellen waarom zo'n werkgroep nodig is. Ik stel voor dat we het debat verder voeren als er vervolgstukken komen vanuit die werkgroep.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 67 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het beleidsproces op weg naar de ontwikkeling en invoering van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 72 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven – 95 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de ontwikkeling van de centrale toetsen – 102 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, inderdaad gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven: de 3G, zoals het blijkbaar in de volksmond wordt genoemd. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Mevrouw Goeman, ik begeef mij inderdaad in onderwijskringen waar ik mij zo goed mogelijk probeer te informeren om goed de vinger aan de pols te houden. Daar gebruiken ze momenteel al de term de '3G-proeven'. Altijd interessant.

Recent verscheen een advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. De Vlor wil een breed debat over de beleidskeuzes van de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. Er zou volgens de Vlor nog onduidelijkheid zijn over hoe die proeven worden ingevoerd, hoe de vinger aan de pols wordt gehouden en over de onderwijskwaliteit. De Vlor haalt ook aan dat er onduidelijkheid is over wie over de validiteit van de toetsen waakt. Ik vind dat een opmerkelijk iets omdat die proeven worden opgesteld door wetenschappers die expert zijn in dit domein, en we hebben er in Vlaanderen wel wat. Het feit dat die experten in vraag worden gesteld, vind ik opmerkelijk, maar het staat in het Vlor-advies.

In de commissie van 3 juni 2021 hadden we het al over de zogenaamde gecentraliseerde proeven. Toen was er ook bezorgdheid over de openbaarheid van bestuur en het raadplegen van de resultaten. Ik begrijp dat men zich daar vragen over stelt en we moeten ons daar ook vragen over stellen. Wie kan welke resultaten zien en waarvoor gebruiken? Dat is echt een terechte vraag. Minister, u stelde toen dat het expliciet niet de bedoeling is om de testresultaten openbaar te maken en dat u er alles aan zou doen om rankings van scholen te vermijden.

Dat vinden we ook terug in het regeerakkoord dat we met de N-VA, CD&V en Open Vld sloten. Ik citeer: "De resultaten worden teruggekoppeld op leerling- en schoolniveau aan de scholen en, geanonimiseerd op individueel niveau, aan de overheid (inclusief inspectie en onderwijsverstrekkers), en onderzoekers ter beschikking gesteld. Ook voor de toelatingsproeven en andere proeven zullen we op deze manier werken. Het is absoluut niet de bedoeling om een classificatie van scholen op te stellen, dan wel om de leerwinst te vergroten."

Minister, bijkomend gaf u aan dat een uitzondering op de openbaarheid van bestuur juridisch wordt onderzocht. Toch blijft de Vlor hierover bezorgd. Ze halen hierbij het advies van de haalbaarheidsstudie perceel 3, pagina 142, aan: "Zoals reeds aangehaald dient de overheid geen gegevens openbaar te maken als zij die zelf niet heeft. Het is evident dat de overheid geen verzoek tot openbaarheid kan inwilligen als zij de gegevens niet heeft." Daarbij stelt de Vlor dat rankings alleen vermeden kunnen worden als de overheid niet beschikt over de resultaten van individuele scholen.

Collega's, het moet me toch van het hart dat we jaar na jaar uitkijken naar het Programme for International Student Assessment (PISA), de Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) en de Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS). Hoe doen we het? We hebben er geen problemen mee om het met internationale onderzoeken te doen en we zitten er ook op te wachten – het duurt tussen de drie en de zes jaar, afhankelijk van het programma – maar we zouden er wel problemen mee hebben om als overheid de vinger aan de pols te houden. Als school, als inrichtende macht, als directeur wil je toch heel graag weten waar je staat. Het is toch interessante info. Er zijn nu peilingsproeven en parallelproeven, maar het meest cruciale is toch waar we staan met de doelen die we willen bereiken. Je kunt daar dan je schoolbeleid op afstellen. Als leraar wil je toch ook weten waar je staat en wat je hebt bereikt, op een valide manier. Het zou toch jammer zijn om tijd te steken in die proeven en dan te zeggen dat we ze niet mogen gebruiken. Het zou jammer zijn van de middelen en de tijd die leerkrachten en leerlingen en scholen erin steken.

Ik vraag om samen de onderwijskwaliteit centraal te stellen, om de info te verzamelen, die we willen verzamelen, maar ook om rankings in kranten tegen te gaan, absoluut, al was het maar omdat de ene school de andere niet is. De ene leerling is de andere niet. Dat alleen al is een voldoende argument om dat niet te doen.

Minister, u hebt een high-levelwerkgroep opgericht om de invoering van deze 3G-proeven te begeleiden. Zijn de bekommernissen die de Vlor in zijn advies uit, reeds ter sprake gekomen in die high-levelgroep?

Welke elementen uit de haalbaarheidsstudie zult u meenemen bij de invoering van de 3G-proeven?

Is er reeds duidelijkheid over het invoeren van een uitzondering op de openbaarheid van bestuur? Werd hierover reeds een beslissing genomen?

Het plan is om in mei 2023 de kalibratie van de proeven in het vierde leerjaar basisonderwijs te doen en in mei 2024 de eerste afname te organiseren. Voor het tweede leerjaar van het secundair onderwijs is de kalibratie gepland in mei 2023

en de eerste afname in mei 2024. Zal de timing zoals ze nu is vooropgesteld, worden gehaald?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op 21 januari 2021 formuleerde de Vlaamse Onderwijsraad – de Vlor – een advies op eigen initiatief, met als titel 'Voorwaarden voor kwaliteitsvolle proeven in onderwijs. Advies over het beleidsvoornemen om gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven in te voeren'.

In dat advies gaf de Vlor het aangetoonde belang aan om van een helder en eenduidig doel te vertrekken om tot een succesvolle implementatie van de genoemde proeven te komen. De raad wees ook op het belang van de haalbaarheidsstudie, in drie percelen, en een spoedig vrijgeven ervan om een participatief 'beleidsdesign' mogelijk te maken. Dat laatste sloot aan bij het pleidooi van de Vlor om sterk in te zetten op betrokkenheid van alle relevante actoren in de verschillende fasen van het traject, en om daarvoor de nodige garanties te geven.

In de onderwijscommissie hadden we het op 1 april 2021, de meest recente keer, over de toetsen zelf en ook over het genoemde Vlor-advies. U wees er toen terecht op dat de haalbaarheidsstudie – maar ook een strategische casestudy van de OESO – belangrijke info zou opleveren voor het verdere beleidsproces.

Tot hertoe hebben we de haalbaarheidsstudie nog niet kunnen bespreken in deze commissie. De studie werd namelijk pas op 12 mei 2021 vrijgegeven, en bovendien lieten de nog maar pas gewijzigde afspraken niet toe dat deze bespreking – zoals ze dat verdient – fysiek kon plaatsvinden.

De casestudy van de OESO is nog niet vrijgegeven, zo begreep ik. De Vlor boog zich intussen wel al over die haalbaarheidsstudie. Op 23 september laatstleden leidde dat tot een nieuw advies, opnieuw op eigen initiatief, waarbij de raad aandacht had voor de inhoudelijke knelpunten die als uitdaging in de haalbaarheidsstudie naar voren zijn gekomen.

Er is ook noodzaak aan een breed debat met alle betrokkenen in het onderwijs om na te gaan wat het draagvlak is voor dit plan en of het haalbaar is. Collega Daniëls had het al over het eigenaarschap van de data, toch geen onbelangrijk issue, integendeel. Er is een vraag naar debat hierover. Voor onze fractie is de vraag naar dit brede debat een zeer terechte vraag waar we ons als parlement en onderwijscommissie verder over moeten buigen. Dit deel van het Vlor-advies is tegelijk ook een advies aan u, minister, om het lopende beleidsproces te heroverwegen en daar meer mogelijkheden tot dialoog in te bouwen met de Vlor, met maatschappelijke actoren, maar ook met ons, met het Vlaams Parlement en deze onderwijscommissie. Onder meer een nog te ontwikkelen reflectie- en documentatiedocument zou daar ook toe kunnen bijdragen, vindt de Vlor.

Vandaar de volgende vragen, minister. Wanneer en hoe zult u reageren op het genoemde Vlor-advies op eigen initiatief van 23 september? Deelt u de mening dat er in het bijzonder naar aanleiding van de uitdagingen die in de haalbaarheidsstudie naar voren komen, nood is aan een breed debat dat het beleidsproces kan versterken? Welke initiatieven zult u nemen om meer mogelijkheden tot dialoog in te bouwen, vooraleer in het beleidsproces beslissende stappen worden gezet?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik zal mijn vraag beperken omdat er natuurlijk al veel gezegd is. De drie vorige vraagstellers hebben de kern van het probleem juist geschetst. Minister, uw coalitiepartner CD&V neemt de kritische

handschoen op vanwege de Vlor en stelde dus ook bij monde van collega Vandromme dat ze serieuze bedenkingen heeft bij de centrale proeven. Er is te weinig draagvlak en de doelstellingen zijn onduidelijk. Dat is daarjuist gezegd. De haalbaarheid moet eerst grondig worden onderzocht, de verschillende stappen van de proeven volgen elkaar te snel op en het parlement is hierbij amper betrokken. Ook zij laakt, net zoals de Vlor, de onduidelijkheid over de openbaarheid van de resultaten. Daarover ga ik zes vragen stellen.

Ten eerste, hoe evalueert u de door de vorige sprekers aangehaalde reserves van de Vlor in zijn recentste advies?

Ten tweede, de omschrijving van deze proeven zoals in het regeerakkoord staat, hint wel degelijk op de GGG-proeven als high-stakestesten met rechtstreekse gevolgen voor instellingen en mogelijk ook voor leerlingen. Aan de hand van de resultaten van de proeven moet er immers bijgestuurd worden waar nodig. Scholen waarvan de leerlingen significant minder leerwinst genereren op die proeven, moeten in een vrij te kiezen begeleidingstraject stappen om de kwaliteit van hun onderwijs te verhogen. Ook zouden scholen de proeven binnen hun pedagogische vrijheid kunnen gebruiken als bijkomend evaluatie-instrument bij het beoordelen van individuele leerlingen, hun studievoortgang en hun eventuele nood aan remediëring. Blijft de minister bij dit principe of dringt zich hier als gevolg van dit advies en ook als gevolg van de kritiek van uw coalitiepartner een koersverandering op?

Ten derde, de openbaarheid van de resultaten op de GGG-proeven is daarnet ook al aangehaald. Het principe is opgeworpen dat de resultaten zullen worden teruggekoppeld op leerling- en schoolniveau aan de scholen en geanonimiseerd op individueel niveau aan de overheid. Ze zullen ook aan inspectie en onderwijsverstrekkers en onderzoekers ter beschikking worden gesteld. Natuurlijk klinken er ook geluiden die zeggen dat een grote publiekmaking van deze resultaten zal zorgen voor een grotere responsabilisering bij scholen, iets waar de Vlor – en dus ook collega Vandromme – erg huiverachtig tegenover staat vanwege het risico van kortzichtige schoolrankings op basis van deze proeven. In hoeverre blijft in het licht van deze kanttekeningen de regering bij haar oorspronkelijke standpunt? Ze is immers, zoals bij de vorige bespreking van dit thema in de vergadering van 3 juni, ook meermaals aangehaald in de kwestie van openbaarheid van bestuur. De minister verklaarde toen dat hij aan het bekijken was in hoeverre het juridisch mogelijk was om hier een uitzondering op te maken. De openbaarheid van bestuur is een grondwettelijk recht, dus men kan daar niet zomaar over één nacht ijs gaan. Wat is hiervan de stand van zaken, minister?

Ten vierde, hoe evalueert u de terechtwijzingen inzake het gebrek aan dialoog met het werkveld, het gebrek aan een breed debat en dus ook aan draagvlak? Wat zult u doen om hieraan tegemoet te komen?

Ten vijfde, zullen de zaken niet voor vertraging zorgen in de uiteindelijke uitrol van uw GGG-proeven? Lijkt het u opportuun om deze ook uit te stellen of meent u net omgekeerd dat er in het belang van onze onderwijskwaliteit geen tijd te verliezen valt en we dus zo snel mogelijk moeten overgaan tot de effectieve invoer van deze proeven?

Ten zesde, hoe interpreteert u de verklaringen die gemaakt zijn vanuit CD&V – uw coalitiepartner –, die toch wel duidelijk het Vlor-advies genegen is inzake de reserves bij de uitrol van de proeven zoals u ze beoogt, maar die toch wel tegenstrijdig lijken aan de zekere en vaste ambitie die door u werd geuit inzake deze GGG-proeven als doortastend meetinstrument voor onze onderwijskwaliteit?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): We hebben eerder al gezegd, ook vanuit de Vooruitfractie, dat we op zich zeker denken dat die GGG-toetsen een meerwaarde kunnen zijn om de kwaliteit van ons onderwijs te meten en daar de vinger aan de pols te houden. Maar ik denk inderdaad, en dat is hier ook al gezegd, dat er een groeiende onrust bestaat bij het onderwijsvolk dat ik frequenteer, mijnheer Daniëls, over de manier waarop die toetsen ingevoerd zullen worden, wat het doel ervan is en wat de overheid zal doen met de resultaten. Het advies van de Vlor is in die zin ook niet mals of mis te verstaan, zowel als het gaat over de ontwikkeling, de implementatie, de evaluatie, de verwerking en de ontsluiting van de verzamelde gegevens. Die moeten goed onderbouwd zijn als we ook willen dat dit systeem de gewenste effecten heeft. Er liggen vandaag dus nog een aantal fundamentele keuzes op tafel waar, wat ons betreft, minister, u inderdaad dringend duidelijkheid over moet beginnen te geven. Dat is niet alleen een vraag van de Vlor. Ik heb goed begrepen dat het ook een vraag is van CD&V, maar het is vooral ook een vraag van het hele onderwijsveld.

Minister, de centrale vraag is natuurlijk: op welke manier wilt u dat met die resultaten omgegaan wordt? Hoe worden die gebruikt? Hoe zal de overheid met de resultaten van die proeven omgaan in het kader van de openbaarheid van bestuur? Daar hebben we het al over gehad.

Hebt u kennisgenomen van het advies van de Vlor over de ontwikkeling van de centrale toetsen en zeker wat betreft hun bezorgdheden over de finaliteit van de toetsen, het gebrek aan eenduidigheid daarover? De Vlor verwijst ook naar het feit dat de overheid zelf al spreekt over een 'mild summatief karakter'. Minister, wat betekent dat precies? Welke conclusie trekt u uit het advies? Kunt u al wat meer duiding geven wat dat 'mild summatief karakter' zou betekenen?

Welke partners worden eigenlijk betrokken bij het vormgeven van de doelstellingen en de kwaliteitsvereisten van de centrale toetsen? Kunt u ons wat meer uitleg geven over de rol van het steunpunt, maar ook van de partners binnen het high-levelforum, waarvan ik gehoord heb dat dat opgericht is om mee ondersteuning te geven? Wie zit daar eigenlijk in? Wat is hun rol in het ontwikkelingsproces van die centrale proeven?

De eerste kalibratie van de toetsitems is voorzien voor 2023-2024, maar ook in de periode voorafgaand aan die kalibratie moeten er natuurlijk nog belangrijke keuzes gemaakt worden in verband met focus en doelstelling. Welke tijdslijn stelt u voorop bij de ontwikkeling van de centrale toetsen?

Heel belangrijk voor ons, maar dat weet u, is dat de verzamelde data gedeeld zouden worden met de onderwijsinspectie, zoals wij nu begrepen hebben. Dat heeft natuurlijk belangrijke implicaties, want als de onderwijsinspectie de data meeneemt in haar doorlichtingsverslag, zou er immers beargumenteerd kunnen worden dat de schoolresultaten openbaar gemaakt dienen te worden, wat dat risico op ranking of vergelijking reëel maakt. Op welke manier zult u ervoor zorgen dat die ranking of vergelijking niet kan gebeuren tussen scholen?

Momenteel wordt de focus van de centrale toetsen vastgelegd op Nederlands en wiskunde. Binnen die domeinen zal er dan ook nog de focus gelegd worden op bepaalde eindtermen. Hoe is die focus tot stand gekomen? Hoe zult u verzekeren dat de centrale toetsen toch ook inzicht geven in een breder spectrum aan competenties, als dat überhaupt een van de doelstellingen is?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We hadden het daarstraks in de vorige thematiek en vraagstelling over een revolutie en de weerstanden en de bezorgdheden die gepaard

gaan met de introductie en de concrete uitwerking ervan. Dat is hier natuurlijk niet anders.

Er zijn, eufemistisch gesteld, inderdaad nog enkele vragen omtrent de uitrol van die Vlaamse toetsen. Ik zeg wel degelijk 'Vlaamse toetsen': u stelt vast dat mijn omgeving wel wat verschilt van die van collega Daniëls. Het gaat dus om Vlaamse toetsen. Ik denk dat de haalbaarheidsstudie zeker verduidelijkt heeft dat er nog heel wat beleidsbeslissingen nodig zijn en dat er nog heel wat vraagstukken zijn, bijvoorbeeld over welke leerlingen vrijgesteld worden, of er een inhaalmoment komt voor zieke leerlingen, hoe de feedback voor leerlingen georganiseerd zal worden en wie daar toegang toe krijgt, hoe bepaald zal worden welke scholen in aanmerking komen voor een begeleidingstraject enzovoort.

Over al die zaken worden momenteel beslissingen voorbereid en worden de onderwijsactoren zeer ruim geconsulteerd en betrokken. Een eerste reeks voorstellen werd al uitgeschreven in een discussienota die ik al heb toegelicht op dat high-levelforum, waar die een volgende keer grondig besproken zal worden. Wat is de bedoeling van dat forum? Dat is een soort participatieorgaan dat specifiek opgericht is om de beleidskeuzes rond de Vlaamse toetsen te bespreken. We kunnen daar scenario's aftoetsen, vrij debatteren en afwegingen maken. Het heeft dus bij uitstek een beleidsvoorbereidende rol.

Wie zit er in dat forum? Dat zijn de onderwijsverstrekkers, de vakbonden, de onderwijsinspectie, mijn administratie, het universitair steunpunt dat instaat voor de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen en de hele operatie begeleidt, de Vlaamse Scholierenkoepel en de Vlaamse Onderwijsraad. Ik heb ook voormalig OESO-topman (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) Dirk Van Damme gevraagd om zijn expertise mee in te brengen in dat high-levelforum. Die samenstelling zorgt ervoor dat het forum het meest geschikte niveau is om beleidskeuzes te bespreken, rekening houdend met de diverse perspectieven en expertise. Ik ga rechtstreeks in debat met de sociale partners. Volgens mij beantwoordt dat aan de definitie van een 'participatief beleidsdesign' met heel veel ruimte voor dialoog.

Deze week zal de Vlor mijn reactie ontvangen op zijn advies. Bovendien wordt de Vlor ook op regelmatige basis geïnformeerd door mijn kabinet en de administratie. Ik zal de repliek ook online plaatsen op de webpagina van het ministerie van Onderwijs. We bespreken dat Vlor-advies en het antwoord erop ook tijdens de volgende bijeenkomst van het high-levelforum, eind oktober.

Er werd ook gevraagd naar het rapport van de OESO. Ik heb de eindversie van dat rapport zelf nog niet mogen ontvangen en kan het dus ook moeilijk vrijgeven. De oplevering en vrijgave van dat rapport worden wel op korte termijn gepland.

Niet alleen de grote stakeholdersorganisaties in onderwijs zijn betrokken bij de totstandkoming van de Vlaamse toetsen. Via tal van denktanken en focus- en klankbordgroepen die door het universitaire steunpunt zijn opgezet, worden ook leraren en directies betrokken. Dat blijkt wel een succes te zijn, want door het aantal leraren en directeurs dat zich spontaan komt aanmelden om mee te helpen, werd het aantal groepen uitgebreid.

Ik wil alle verdere beleidsbeslissingen goed blijven onderbouwen. De haalbaarheidsstudie is daarvoor een eerste bron van kennis, maar daarnaast heeft ook het universitaire steunpunt een aantal onderzoeksopdrachten gekregen in dat verband. Het steunpunt werkt momenteel aan een rapport over welke toetsaanpassingen gebruikelijk zijn voor leerlingen met specifieke noden. De onderzoekers van het steunpunt organiseren ook focusgroepen over de vormgeving en inhoud van de schoolfeedback, want het doel is om bruikbare feedbackrapporten op te stellen waarmee scholen aan de slag kunnen. Op basis van al deze informatie en op basis

van het overleg in het high-levelforum zal ik de komende weken en maanden verder knopen doorhakken.

Ik wil de doelstelling nog wat verduidelijken. Die is glashelder, namelijk het versterken van de onderwijskwaliteit, onszelf een spiegel voorhouden, de onderwijskwaliteit monitoren op macroniveau en op microniveau. We willen met die Vlaamse toetsen de volgende doelen bereiken: een beter inzicht in de onderwijsprocessen genereren; nagaan in welke mate leerlingen leerwinst boeken; schoolbesturen en scholen objectieve info geven over leerlingresultaten.

Dat is toch een schat aan informatie voor die scholen? Ik denk dat die toch zitten te wachten en nieuwsgierig zijn naar de resultaten van een en ander, zodat ze zichzelf misschien ook kunnen vergelijken met vergelijkbare andere scholen. Zo kunnen ze – en wij allemaal – sneller ingrijpen bij lage leerlingenprestaties en kunnen we zien in welke mate de eindtermen worden bereikt, kunnen we de nodige kennis en vaardigheden nagaan om met succes verder te studeren of in te stappen in de arbeidsmarkt.

Hoe zullen die toetsen worden gebruikt om de onderwijskwaliteit te versterken? Nadat de leerlingen de toetsen hebben afgelegd, volgt er een feedback op vier niveaus: op het niveau van de leerling, op het niveau van de klas, op het niveau van de school en op het niveau van het Vlaamse onderwijs en systeemniveau. Daarbij is de datageletterdheid natuurlijk essentieel. Die bezorgdheid wordt regelmatig geuit: dat we er wel voor moeten zorgen dat de scholen aan de slag kunnen met het interpreteren van de data en de acties die ze daaraan koppelen. De jaarlijkse feedbackrapporten zullen rijk zijn aan gegevens over de sterktes, maar evengoed ook over de werkpunten van de school.

Er ontspint zich een hele discussie over de 'high stakes' of het 'mild summatieve' karakter van de toetsen. Ik verduidelijk het even. De Vlaamse toetsen zullen natuurlijk wel een impact hebben op scholen en leerlingen. Anders moeten we het niet doen; anders zullen we niets kunnen bijdragen tot de onderwijskwaliteit.

Ik zal daar eens op focussen. De discussie focaliseert zich zeker op drie puntjes.

Ten eerste, wat doet de klassenraad daarmee? Wat mij betreft, kán de delibererende klassenraad de toetsresultaten van een leerling meenemen in de globale beoordeling, zonder dat die resultaten doorslaggevend zijn. Daardoor worden de leerlingen wel gemotiveerd om hun beste beentje voor te zetten en zich in te zetten, maar worden ze niet enkel afgerekend op dat ene moment.

Ten tweede, ik denk dat de resultaten op schoolniveau moeten worden gedeeld met de onderwijsinspectie en met de pedagogische begeleidingsdienst. De onderwijsinspectie kan die informatie gebruiken tijdens haar doorlichting in combinatie met andere schoolgegevens, zoals de kenmerken van de leerlingenpopulatie, en binnen het onderwijskwaliteitskader, het OK. De inspectie gebruikt de toetsresultaten dus als een bijkomende bron van informatie.

Ten derde, een school die significant minder leerwinst boekt, zal dan ook een begeleidingstraject moeten volgen. Ook dat lijkt mij evident. Wanneer je problemen en tekortkomingen vaststelt, moet daar ook iets aan worden gedaan.

Ik begrijp natuurlijk ook de bezorgdheid. Er zouden blijkbaar soms pleidooien worden gehouden voor een grotere responsabilisering van de scholen via het publiek maken van de schoolresultaten. Maar die stemmen zijn echt wel een minderheid. Dat zou ook nefast zijn voor heel dit project. Dat zou het welslagen en van in het begin het draagvlak voor de Vlaamse toetsen ondergraven. Alle betrokkenen in onderwijs – ook de Vlor en ook ikzelf – zijn gekant tegen het openbaar maken van schoolresultaten en tegen rankings.

Ook wat betreft de timing wil ik mogelijke misverstanden uit de wereld helpen. De eerste Vlaanderenbrede afname van de Vlaamse toetsen is gepland in het schooljaar 2023-2024, voor zowel het vierde jaar lager onderwijs als het tweede jaar secundair onderwijs. In mei 2023, een jaar tevoren dus, willen we wel een groot-schalige kalibratie laten plaatsvinden. Dat doen we altijd. Zeker bij een project van zo'n omvang en zo'n belang gaan we altijd eerst een kalibratie doen van die toetsen, een soort van generale repetitie. Dat is dan in mei 2023, om vervolgens daaruit lessen te trekken en de introductie te doen in het schooljaar 2023-2024.

Ik ben ervan overtuigd dat die Vlaamse toetsen alleen de onderwijskwaliteit niet kunnen oplossen, maar ze zijn wel cruciaal om zicht te krijgen op de resultaten die wij boeken met ons onderwijs. We moeten daar niet bang voor zijn. We moeten daar gewoon voor gaan. Ik denk dat we dankzij de toetsen de vinger aan de pols kunnen houden en kunnen ingrijpen waar nodig. Ik denk dat scholen verlangen naar die schat aan informatie en we kunnen hen die niet onthouden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, een stevig antwoord over de V-toetsen, want in het onderwijs moet er altijd een afkorting zijn. De Vlaamse toetsen, beter gekend als de V-toetsen. De V van 'vooruitgang op het vlak van kwaliteit', collega's, daar kunnen we alleen maar voor zijn, denk ik dan.

Minister, u hebt op heel veel zaken geantwoord. Ik probeer instant mijn gedachten wat te ordenen. Het is inderdaad een element in het versterken van de onderwijskwaliteit. Er zijn verhalen die langs sommige kanten helaas wat gevoed worden en waarbij alle mogelijke negatieve gevolgen worden opgesomd. De onderwijskwaliteit gaat achteruit en elke fractie heeft plenair al de vraag gesteld wat de minister daaraan zal doen, aan deze minister, aan de vorige minister, en ook aan de minister daarvoor. Telkens kwam naar voren dat het toch niet echt duidelijk was; er waren geen internationale toetsen; drie, vier, vijf of zes jaar wachten op de volgende peiling; 'oei, we gaan terug naar ...'. Ondertussen waren we niet de vinger aan de pols aan het houden, zoals de minister op het einde zei.

Collega's, dan denk ik dat we deze kans inderdaad moeten grijpen. Het is niet zomaar een toetsje. Ik heb net gehoord wie er allemaal in dat forum zit. Ik denk dat ongeveer iedereen die bij onderwijs betrokken is, erin zit, van ver of van dichtbij, en letterlijk ook van ver, als de heer Van Damme erbij betrokken is. Met 'van ver' bedoel ik dan eerder dat hij het overzicht houdt vanuit een Europees perspectief op die Vlaamse toetsen.

U hebt het gehad over het gebruik ervan. De onderwijstijd is beperkt. Dat is waar. In Vlaanderen gaat er al veel tijd naar het evalueren van leerlingen. Als we die toetsen dan gebruiken, laten we ze dan ook gebruiken in die delibererende klassenraad, niet als enige element, maar wel als een element, naast dagelijks werk, andere toetsen en dergelijke meer. Dat lijkt mij logisch.

Dan kom ik tot de onderwijsinspectie. Scholen zeggen nu dat die van alles vraagt en dat ze van alles op papier moeten verantwoorden. Als een school met die Vlaamse toetsen kan aantonen waar ze staat, wat de knelpunten zijn, wat goed is en waaraan gewerkt zal worden, dan worden er toch heel belangrijke stappen gezet, en ze worden daarin begeleid.

En dan de leerwinst. Onderwijs is toch leerwinst op vele vlakken? We kunnen dan het debat openen dat sommige onderdelen ook belangrijk zijn en moeilijker te meten zijn. Dat is waar, absoluut waar. Solidariteit onder leerlingen valt moeilijk te meten. Ik ben het daar voor honderd procent mee eens. Maar op bepaalde vlakken, zoals Nederlands of wiskunde, belangrijke stappen zetten, is de basis. Heel dikwijls kom ik ook bij gezinnen waar het moeilijker loopt, waar de paperasserij in

de miserie draait, en het gaat dan over de taal beheersen. Dat gaat over Nederlands. Dat gaat ook over wiskunde. Mevrouw Leemans is nu wel overleden, maar als iedereen goed percentageberekening had gekund, dan zouden er minder mensen in haar val om van een buurvrouw te lenen, zijn getrapt en wisten ze dat dit hun heel veel geld ging kosten.

Minister, ik wil u veel succes wensen om met die toetsen verder aan de slag te gaan, om die spiegel voor te houden. U sprak over rapporten. Wat zal er gebeuren met de peilingsproeven en parallelproeven? Blijven die daarnaast bestaan? Of gaan die op in die Vlaamse toetsen, die we zullen uitrollen?

U zei dat u in rechtstreeks debat zou gaan met alle partners. Wil dat zeggen dat u op basis daarvan nog zult bijsturen? Dat zijn dan dezelfde mensen die al in het forum zaten. Ik begrijp niet goed dat, als ze mee in het forum zitten en nog eens apart in debat gaan, hoe die twee zich dan tot elkaar gaan verhouden. Hoe ziet u dat juist?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Laat het mij duidelijk stellen dat de kwaliteitsontwikkeling ook bij onze fractie hoog op de agenda staat en dat het ons hoogste doel is om de kwaliteit in alle scholen na te streven. Er zijn verschillende wegen die ernaartoe kunnen leiden. Collega's, ik denk dat een leerkracht voor de klas hebben, de eerste weg is. Dat moet het hoogste en allereerste doel zijn.

Daarnaast is er het versterken van het beleidsvoerend vermogen bij de schoolbesturen, het verzamelen van data, de datageletterdheid en proeven. Er zijn inderdaad al heel wat proeven ter beschikking om de vinger aan de pols te houden.

Toch zijn er nog heel wat vragen onbeantwoord, ook vragen die in het Vlor-advies naar voren komen en vragen uit de haalbaarheidsstudie die u zelf hebt opgevraagd, minister. Ik denk dat alle partijen het eens zijn dat we het best een evidencebased beleid voeren. Als er dan ergens nog een OESO-studie niet is opgeleverd, denk ik dat we er baat bij hebben om die ook te kunnen lezen en ons te kunnen informeren. Zodra die ter beschikking is, zou ik die graag ontvangen.

De grootste bezorgdheid is de gedragenheid. Minister, u geeft aan dat er nog heel wat vragen zijn en u haalde heel wat praktische vragen aan. Sta me toe te zeggen dat er toch ook nog een aantal heel fundamentele vragen zijn, onder meer over die gedragenheid. Ik maak mij daar zorgen over omdat uit de haalbaarheidsstudie heel duidelijk blijkt dat toetsen echt pas zullen werken en geen slag in het water zijn, als er gedragenheid is. Die is cruciaal en we moeten er ons echt zorgen over maken.

Minister, ik heb heel veel waardering voor de groep waarmee u de gedragenheid uitwerkt. In die groep zitten heel veel bekwame mensen, maar mijn bezorgdheid gaat over de gedragenheid bij de mensen die ermee aan de slag moeten, die voor de klas staan, de directeurs, de schoolbesturen. Het zijn net die mensen bij wie die gedragenheid er momenteel niet is.

Ik vraag naar transparantie, naar betrokkenheid en naar een breed debat daarover. U spreekt over een mild summatief doel. Als ik aan mijn kinderen vraag of ik mild ben, dan antwoorden zij soms 'ja', soms 'nee', en vinden zij mild wat ik niet mild vind of omgekeerd. Ik denk dat we heel duidelijk moeten kunnen aangeven wat de impact van deze toetsen is op scholen, op leerkrachten, op leerlingen.

Collega Daniëls, ik denk inderdaad dat scholen, leerkrachten, leerlingen willen weten waar ze staan, maar ze willen ook weten wat de consequenties zijn, wat de impact is van deze toetsen op de leerkrachten, op de scholen, op de leerlingen. Dat is momenteel niet erg duidelijk. Ik zou daarover ook graag in debat gaan. We zijn het erover eens dat de klassenraad een beslissende factor is als het gaat over het al dan niet slagen van leerlingen, maar het is nog te vrijblijvend en nog niet genoeg geduid. Vandaar dat we echt nood hebben aan een debat waardoor die doelen – en dat is onze grootste zorg – ook een ontwikkelingsgericht doel kunnen hebben. Het is de bedoeling dat de scholen aan de slag gaan met de uitslagen van die toetsen, dat ze een verbeteringstraject kunnen opzetten waardoor ze betere kwaliteit kunnen brengen.

Er is al verwezen naar het eigenaarschap van de data. Ook daarover zijn er nog heel veel vragen. We kunnen wel zeggen dat we allemaal tegen die rankings zijn, maar er moet een heel duidelijke beslissing zijn op decretaal gebied om dat vast te leggen zodat we dat kunnen vermijden. Ook het 'teaching to the test' is een vraag die vaak naar voren komt.

Minister, ik denk dat het duidelijk is dat er nog zoveel vragen zijn. Er is ook nog de juridische toets, en in het Vlor-advies komt dat naar voren. Als daar vragen over zijn, moeten we dat echt ter harte nemen.

Er zijn ook vragen rond het budget en over wie die toetsen dan moet afnemen. Maar voor mij zijn dat vragen die eerder praktisch van aard zijn. Ik hou het graag op de zeer fundamentele vragen, vandaar de vraag naar de transparantie en de open discussie die daarvoor nodig is.

Ik heb nog twee vragen. Vanaf het ogenblik dat het document van de OESO beschikbaar is, zou ik dat graag ontvangen. En twee, collega's, we hebben maar twee minuten – of normaal gezien maar één minuut – de tijd om tussen te komen op een vraag. Ik denk dat we dit echt grondig moeten bediscussiëren. Ik zou voorstellen dat we dit in een aparte sessie hernemen om er grondig over van gedachten te kunnen wisselen.

De voorzitter: We komen daarop terug in de regeling der werkzaamheden, mevrouw Vandromme.

Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik vind het een eigenaardige discussie. Ik ben het eens met de heer Daniëls; ik ben het eens met u, minister. We hebben een fundamenteel probleem van kwaliteitsdaling en we weten dat niet eens zelf. We weten dat alleen maar dankzij internationale proeven. Daar moet dus iets veranderen. We hebben eigenlijk nood aan revolutie. We proberen die neergang al jaren te keren, maar dat lukt niet. Het wordt iedere keer erger. Het wordt eigenlijk al bijna bang afwachten tot het volgend internationaal onderzoek. U wilt daar iets aan doen, en ik kan dat eigenlijk alleen maar toejuichen. Ik denk dat het de juiste manier is, maar ik vrees – en dat is misschien typisch aan de Belgische politiek – dat u opnieuw een compromis zult moeten sluiten. Ik hoor mevrouw Vandromme hier vragen om het debat te heropenen. Ik vrees dat we voor dit belangrijke thema een soort van halfslachtige oplossing gaan krijgen. U zegt zelf: 'Wat heeft het voor zin als je toetsen gaat ontwikkelen en afnemen en er niets mee doet?' Daar kan ik mij absoluut in vinden. Dat heeft geen enkele zin. Maar daarom, minister, is mijn concrete vraag: zult u gas terugnemen? Zult u rekening houden met dat Vlor-advies?

Ik wou ook het volgende nog even zeggen. In de onderwijswereld was men over het Vlor-advies toch wel vernietigend. Op Twitter zegt Wouter Duyck: 'Er is geen rekening gehouden met de wetenschappelijke literatuur, het is gewoon onwil.' En

Dirk Van Damme, toch ook niet de minste, zegt: 'In het Vlor-secretariaat, waar best bekwame mensen zitten, wordt door een paar mensen en de leiding een a priori vastgelegd, maar achterhaald activistisch standpunt afgedwongen. Wetenschappelijke evidentie speelt dan geen rol meer. Of dit het veld vertegenwoordigt, is dan ook maar de vraag.' En daar reageert Wouter Duyck dan op 'dat de samenstelling ook heel duidelijk maakt wat het is en wat het wil zijn: een belangenorganisatie van de onderwijsverstrekkers zelf. Heel brede vertegenwoordiging van allerhande belangen, maar geen enkele academische expertise en dan maar beleidsadviezen formuleren.' Dat is toch wel stevige kritiek, minister. Ik hoop dat u toch wel voet bij stuk houdt, en inderdaad: halfslachtig, enerzijds/anderzijds, dat gaat ons onderwijs niet vooruithelpen. Dus, neem een beslissing en blijf erachter staan.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Dat we iets moeten doen aan de kwaliteit van ons onderwijs, daar zijn we het allemaal over eens. Ik denk inderdaad dat de invoering van de centrale toetsen daar een stap in kan zijn. Maar het is een belangrijke ontwikkeling die een grondig parlementair debat vereist.

Die ontwikkeling vereist ook dat we de adviezen van de Vlor serieus nemen. Ik heb die tweets ook zien passeren, en ik vond ze beneden alle peil. Er blijven heel veel vragen bestaan op het veld over wat nu inderdaad het doel is van die testen en wat er gebeurt met de resultaten, wat de impact ervan is, zowel op het niveau van de school, op het niveau van een klas, op het niveau van leerlingen, en wat er gebeurt met die resultaten in termen van beschikbaar maken. Ik ben vandaag niet helemaal gerustgesteld. U zegt, 'onderwijskwaliteit versterken op macro- en microniveau'. Maar wat betekent dat dan concreet?

Ten eerste als het gaat over de kwaliteit van de school als geheel. Er wordt in het regeerakkoord gesproken over een verder remediëringstraject dat zal worden opgestart. Wat is daar de bedoeling van? Treedt dat onmiddellijk in werking? Gaan we daar onmiddellijk in een bestraffende logica? Krijgen scholen eerst positieve feedback waarmee ze zelf aan de slag kunnen en verbeterpunten kunnen opstellen? Of wordt er onmiddellijk een verplichting aan gekoppeld?

Op klasniveau ook: daar lees ik in het advies van de Vlor toch heel duidelijk dat de resultaten van leerlingen voor leraren een bron van reflectie zijn, maar nooit een aanleiding kunnen geven tot uitspraken over de kwaliteit van de instructie. Ik denk dat heel veel leerkrachten daar ook schrik voor hebben, als blijkt dat een klas het minder goed doet, dat zij daar persoonlijk op worden afgerekend.

En dan op het niveau van de leerlingen: minister, ik hoor u zeggen dat voor u de resultaten meegenomen kunnen worden in een globale evaluatie van een leerling op het niveau van de klassenraad. Daar moet toch goed over nagedacht worden op welke manier dat moet gebeuren. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ik sluit me daar ook aan bij uw opmerking dat er echt nog veel werk is aan de data-geletterdheid van leerkrachten om op een goede manier op individueel niveau met de resultaten van leerlingen om te gaan. Bovendien zegt u dan ook: 'We kunnen daar misschien ook de leerwinsten van leerlingen mee in kaart brengen.' Oké, maar ook daar: gaan jullie dan rekening houden met de context? Want natuurlijk zijn de instroom in scholen en het profiel van leerlingen in bepaalde klassen anders. Wat is leerwinst? Een leerling kan verder springen in functie van waar hij start. Maar als je dan kijkt hoe ver die gesprongen heeft ten opzichte van andere leerlingen, lijkt dat misschien niet zo ver.

Dan kom ik aan mijn tweede belangrijke punt. Ik ben toch ook niet helemaal gerustgesteld dat u zegt dat er in ieder geval geen sprake kan zijn van rankings, want als die resultaten gedeeld gaan worden met de inspectiediensten en met de pedagogische begeleidingsdiensten, dan vrees ik dat de kans toch groot is dat je daar

onder de openbaarheid van bestuur toch manieren gaat vinden om die resultaten toch publiek te maken en dat er gewoon, zelfs als de overheid het niet doet, rankings zullen ontstaan in de feiten. Ik ben het dus eens met de suggestie hier dat dat in ieder geval wetgevend moet worden vastgelegd, dat die gegevens beschermd zijn en dat dat niet kan gebeuren.

Ik steun ten slotte ook de suggestie van mevrouw Vandromme dat we nog eens grondig de tijd nemen om de discussie over die centrale toetsen hier op basis van een nota van de minister te doen, in de plaats van op basis van een aantal vragen hier vandaag in de commissie.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik hou het heel kort, want het meeste is al gezegd. Wat ik wel vreemd vind, is dat dit soort toetsen – ik zal ze zo noemen – blijkbaar het middel is om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Het is niet omdat je een toets doet dat de onderwijskwaliteit betert. Het is niet omdat een student een examen aflegt, dat hij een goede student is. Ik vind dat wel een vreemde manier van redeneren. Allicht zit er wat meer achter, maar dat is natuurlijk de alfa en omega van wat hierachter zit. Dat moet natuurlijk gebeuren. We moeten weten wat nog, en wat anders, en wat we ermee gaan doen. Dat is me vandaag helemaal niet duidelijk.

Ten tweede stel ik ook vast dat het draagvlak heel laag is voor dit soort toetsen. Je kunt zeggen: 'Dat is dan maar zo, we duwen dat gewoon door en ze zullen wel slikken.' Dat is niet mijn model. Als je draagvlak wilt voor zoiets belangrijks, dan moet je daaraan werken. Je moet erover nadenken hoe je dat gaat bereiken. Minister, hoe wilt u dat doen? Die vraag is al een paar keer gesteld. Ik vind het antwoord niet bevredigend.

Ten derde, net zoals mevrouw Goeman steun ik de opmerking van collega Vandromme ook om hierover eens wat grondigere debatten te voeren, want dit is toch niet iets wat je zomaar plotsklaps invoert.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Blijven de peilingsproeven – of proeven onder een andere benaming – die de eigen koepel organiseert, bestaan? Dat is natuurlijk autonomie, maar ik ga ervan uit dat die dan verdwijnen. Dat is toch de terugkoppeling die ik gekregen heb. Dat bewijst trouwens toch ook dat de onderwijsverstrekkers het idee toch niet bepaald ongenegen zijn, want ze organiseren ze al zelf, alleen voor zichzelf. Het is toch veel zinvoller om ervoor te zorgen dat scholen zich ook kunnen vergelijken buiten het eigen net of het eigen netwerk. Het is dus een schat aan informatie waar je mee aan de slag kunt.

Ten tweede wat betreft over één nacht ijs gaan: ik denk dat er weinig beleidsbeslissingen genomen worden met zo'n aanloopparcours en een heel ruim discussieplatform. In dat high-levelforum zit zowat iedereen aan tafel. Gelijktijdig worden trouwens door het universitair steunpunt – want ook daar hadden we op geanticipeerd – panels, discussiefora allerhande, denktanks, focusgroepen en klankbordgroepen opgericht om leraren en directies te betrekken, met succes, omdat men dat aantal denkgroepen en vergaderingen allerhande heeft moeten opvoeren gelet op de grote interesse die er bestaat.

We werken ook met een communicatieplan, dat stap voor stap wordt uitgerold. Er zal ook een digitaal vragenuurtje georganiseerd worden voor leraren en directies. Er is een webpagina met alle informatie over de Vlaamse toetsen en hoever we daarmee staan. De administratie heeft ook informatiesessies gegeven voor heel veel verschillende doelgroepen. Momenteel focust de communicatiecampagne zich

op de lerarenopleidingen, waarbij ook tal van infosessies gepland zijn voor toekomstige leraren en toekomstige directies.

Tot slot: zodra het OESO-rapport wordt opgeleverd, kunnen we dat aan het parlement bezorgen. Dat is evident. Wat de verdere werkzaamheden betreft: daarvan bent u natuurlijk meester. Ik denk dat we in dezen het debat al op verschillende fronten en heel breed voeren. Uiteindelijk is er nog altijd de zekerheid dat er u sowieso een debat te wachten staat, want vanzelfsprekend heb ik een decretale rechtsgrond nodig om deze hervormingen te kunnen doorvoeren. Aan het einde van de rit bent u dus altijd meester van de werkzaamheden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Danen, in eenzelfde namiddagzitting flipflopt u wel een beetje. Als het gaat over energie, zegt u: meten is weten. Als het gaat over onderwijskwaliteit, zegt u dat het u eigenlijk toch geen goed idee lijkt om dat allemaal te weten. Dat vind ik eigenlijk toch wel heel erg raar, collega Danen. Ik denk dat de eerste stap toch meten is. U trekt het wat op flessen door te zeggen: het is niet omdat een student een examen aflegt, dat daardoor de kwaliteit stijgt. Dat klopt. Want als een student geslaagd is, zeg je dan 'bonne chance' en als hij niet geslaagd is 'je zult nog aan een aantal zaken moeten werken'? Daarover gaat het toch net.

Ik merk wel dat er naar aanleiding van die Vlaamse toetsen een zekere schrik is. Collega's, mijn grootste schrik is dat de onderwijskwaliteit in Vlaanderen verder daalt. Als vader, als pedagoog, als parlementslid, als politicus, is dat mijn grootste schrik. Ik wil dan ook dat we daar op alle mogelijke manieren aan werken. Dat doen we ook, collega's, via de taaltrajecten die we opzetten om ervoor te zorgen dat kinderen Nederlands kunnen spreken en verstaan. We bekijken ook de lerarenopleiding en de eindtermen. En ja, we bekijken ook de Vlaamse toetsen die we inzetten om de vinger aan de pols te houden.

Ik stel vast dat die schrik links en rechts gevoed wordt, bijvoorbeeld door te dreigen met ontslag. Ik weet niet goed welke schrik er aangejaagd wordt. Na de uitgebreide uitleg die de minister heeft gegeven en door het opzetten van dat high-levelforum, moeten we toch eerlijk zijn: dit is een onderdeel om de onderwijskwaliteit op te volgen, om ermee aan de slag te gaan en om er samen – en die oproep wil ik echt doen – op in te zetten. Dan geldt: meten is weten – om te weten waar, hoe en wat we moeten bijsturen, lokaal maar ook op Vlaams niveau.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Collega's, ik noteer dat er een fractie is die de Vlor in vraag stelt. Ik heb het advies van de Vlor een paar keer gelezen. Daarin werd heel vaak verwezen naar de haalbaarheidsstudie, die volgens mij toch wetenschappelijk onderbouwd is. Ik stel dat vast. Ik deel de mening van die fractie in elk geval niet.

Collega's, het gaat er hier niet om of we voor of tegen proeven zijn. Het gaat erom dat we ervoor zorgen dat er een gedragenheid is voor de proeven. Ik ga absoluut niet mee in de gedachte dat we, doordat we er vragen over stellen, een aantal mensen schrik zouden aanjagen. Integendeel, ik denk, minister en collega's, dat we er net alles aan moeten doen om die gedragenheid zo groot mogelijk te houden.

Wat de peilingsproeven betreft: die worden door de overheid georganiseerd. Er zijn onderwijsverstrekkers die eigen proeven hebben waarvoor we tot in het buitenland bekend staan. Bekende wetenschappers hebben zich daar in het verleden ook heel positief over uitgesproken. Ik denk dat we vooral vragen horen over het

doel en de impact en dat we ervoor moeten zorgen dat we tijdens de rit die gedragenheden vergroten en niet op het einde van de rit vanuit het parlement die gedragenheden vergroten.

In verband met de onderwijskwaliteit, collega's, kreeg ik een berichtje van iemand die mij het volgende aangaf: 'Het varken wordt niet vetter door het te wegen.' Dat is heel duidelijk. Toetsen hebben zeker hun meerwaarde. Ik wil niet in de hoek worden geduwd alsof ik tegen toetsen ben, helemaal niet. Maar we moeten ervoor zorgen dat die gedragenheden groter wordt.

De onderwijskwaliteit hangt van heel veel zaken af. En ik heb het hier al benoemd: het start met het hebben van een leerkracht voor de klas. Want, collega's, als er een toets zou worden afgenomen waar er geen leerkracht voor de klas staat, dan weten we wat de impact daarvan zou zijn, wat het resultaat op die toets zou zijn.

Minister, u kijkt graag naar het noorden, onder andere naar Nederland. Onlangs, op 30 september, stond er een zeer interessant artikel in De Groene Amsterdammer. Misschien hebt u dat ook gelezen. Ik raad iedereen aan om het te lezen. Het gaat heel specifiek over de verplichte toetsen die men in Nederland inricht, wat de impact daarvan is en hoe men daarnaar kijkt. Ik wil hier één kleine quote voorlezen. Men zegt: "Je moet als overheid investeren in een aantrekkelijk beroep. Dat heeft niet alleen met salaris te maken, maar vooral ook met vakmanschap, zeggenschap en autonomie. Dat je als leraar serieus wordt genomen in de uitoefening van je vak, geen uitvoerboer bent, maar architect van goed onderwijs. Als je dát voor elkaar krijgt, voor ieder kind een goede leraar, is dat de grootste hefboom voor het tegengaan van kansenongelijkheid." Ik denk dat we dat zeker niet mogen vergeten, zeker in de contexten waarin we ons nu bevinden. Onze bezorgdheid is dat wat er wordt voorgesteld, gedragen is door het veld en dat we iedereen meekrijgen in het verhaal. Dat is onze bezorgdheid. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mevrouw Vandromme, ik heb de Vlor zeker niet in vraag gesteld. Ik heb experts geciteerd om het advies in perspectief te plaatsen. Als historica kan ik u vertellen dat er daar een naam voor bestaat: dat is herkomstkritiek, dat is helemaal niet het in vraag stellen. Ik heb gewoon experts, waarvan ik denk dat ze toch meer beslagen zijn dan ik, geciteerd.

We zijn het erover eens dat we de lat hoger moeten leggen. En dat kunnen we alleen maar doen door te testen. Dat is eigenlijk het hele debat. Ik kijk uit naar uw teksten, minister, want ik stel mij nog altijd vragen.

De datageletterdheid is hier al een paar keer aangehaald, zeker bij lagere scholen. Neem nu een directeur van een school in Bredene. Als die plots al die data van verschillende schooljaren en verschillende leerlingen moet gaan vergelijken, kan ik mij voorstellen dat dat wel een zekere expertise vraagt. Daarmee bedoel ik niet dat die dat niet zou kunnen, begrijp me niet verkeerd. Maar we moeten daar toch ook wel rekening mee houden.

Wat de concrete uitwerking betreft, minister, gaat het over een vrij te kiezen begeleidingstraject. 'Vrij te kiezen' begeleidingstraject, dat klinkt redelijk onvoorwaardelijk. En dit zal natuurlijk de grote determinant zijn om te bepalen of het project of de doelstellingen worden gehaald en of er effectief iets wordt gedaan met de test: niet zomaar testen om te testen, maar effectief met de resultaten daarvan aan de slag gaan, om dan nog eens te gaan kijken naar internationale testen en deze keer niet met angst de zoveelste niveaudaling af te wachten, maar eindelijk weer de tanker te kunnen keren en eindelijk weer het onderwijsniveau omhoog te kunnen doorgaan.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Inderdaad, mijnheer Daniëls, meten is weten. Ik wou dat jullie dat ook vonden als het over CO₂-meters gaat. (*Gelach*)

Maar de vraag is wat er zal gebeuren in het geval van deze centrale toetsen – ik ben aan het woord, mijnheer Daniëls – met de resultaten en welk gevolg daaraan zal worden gegeven. Op het niveau van de scholen: zullen die onmiddellijk in een verplicht traject moeten stappen? Op het niveau van leerkrachten: zullen zij worden afgerekend op de resultaten op klasniveau? Op het niveau van leerlingen: wordt er rekening gehouden met de context van een leerling als de leerwinst wordt gemeten en hoe ga je dat precies doen? Hoe zullen we er met zekerheid voor zorgen dat die rankings niet ontstaan, gewild of ongewild? Dat zijn toch vragen die allemaal openblijven en heel erg leven op het terrein. Er ontstaat misschien de indruk dat er van alles wordt uitgekookt in die 'high-level group' en dat de mensen op het terrein te weinig weten wat nu precies de bedoeling is, dat er wat in het wilde weg mensen worden betrokken.

Ik kan alleen maar mijn vraag herhalen. U spreekt over een decretaal kader. Dat lijkt mij niet meer dan normaal. Zoals we deze voormiddag hebben gezien, gebeurt het soms ook dat er eerst een conceptnota wordt ingediend, waar we dan een grondige discussie over voeren als opstap naar de verdere discussie over een decretaal kader. Ik zou u nog eens met aandrang willen vragen om ook met zo'n conceptnota naar het parlement te komen, zodat we hier een grondig parlementair debat kunnen voeren, om – wie weet – zelfs nog bijstellingen te doen voordat u hier het wetgevend kader op tafel legt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van het studentenleven – 68 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, de coronacrisis is voor iedereen een uitdaging. Ook onze Vlaamse studenten hebben zich enorm ingespannen om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Een groot deel van hun dagelijkse activiteiten werd, of ze dat wilden of niet, ingeperkt, en het leggen van nieuwe sociale contacten, zeker voor de eerstejaars, was niet evident, laat staan dat men grote netwerken heeft kunnen uitbouwen.

Ondanks die uitdagingen en ondanks alle maatregelen hebben ze de maatregelen goed opgevolgd en hebben studentenverenigingen getracht om een soort van digitaal studentenleven te organiseren. Ik wil hen danken voor de creativiteit die ze aan de dag hebben gelegd. Er waren digitale cantussen, waarbij men mee zat te zingen achter de computer. Ik heb daar beelden van gezien. Dat was vrij hilarisch. Ik denk ook dat er een aantal laptops zijn waarop sommige letters iets harder blijven plakken, als ik denk aan hoe de codex aan elkaar plakte in onze studententijd. Ze hebben in elk geval geprobeerd een aantal zaken te organiseren om de schwing erin te houden. Ik denk ook aan online quizzen en allerlei alternatieven om een soort van digitaal studentendoop te organiseren. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de Vlaamse veerkracht van onze studenten.

Hun inspanningen werden dan ook beloond bij de start van het nieuwe academiejaar. Lessen worden opnieuw georganiseerd in code groen, met dus een voltijdse aanwezigheid op de campussen en er wordt vooruitgekeken naar de organisatie van het echte studentenleven met welkomstdagen. We hebben ondertussen de beelden uit Gent al gezien, waar men zelfs de Overpoort moest afsluiten. Er zijn ook wel wat zaken geweest van vandalisme en slagen en verwondingen, waar ik zeer veel afstand van neem en waar ook zeer veel studenten afstand van nemen. Het was bij het studentenwelkom wel een zeer gezellig feest, als we de beelden zagen. Er zijn ook studentencantussen, evenementen en studentendopen.

Voor de organisatie van deze evenementen, en in het bijzonder studentendopen, werden charters afgesloten met studentenverenigingen. Deze charters werden opnieuw besproken naar aanleiding van de tragische gebeurtenis tijdens een studentendoop in 2018. We hebben daar toen ook vragen over gesteld. Als vroeger lid van een studentenbeweging, als vroegere student en als ouder vind ik het verschrikkelijk dat een jonge student het leven laat na een uit de hand gelopen doop – 'uit de hand gelopen' vind ik dan nog te zacht uitgedrukt – waar er handelingen werden gesteld – we moeten het doen met wat we hebben kunnen lezen in de pers – die de grenzen van het humane ver, ver overschreden. Ik kan mijn afschuw daarvan niet genoeg benadrukken, vooral dat er niemand bij die studenten is geweest die vroeg of ze dat wel zouden doen. 'Zouden we dat nu wel doen', 'Is dit nog plezant', 'Wie heeft hier iets aan' zijn drie basisvragen, wat mij betreft, in het studentenleven die gesteld moeten worden. Die student, Sanda Dia, heeft zijn leven gelaten, en dat beroert nog altijd de gemoederen.

Mede door deze gebeurtenis ontstond er discussie rond deze kaders en wordt gevraagd of er nog ruimte is voor interpretatie en op welke manier dergelijke extreme situaties vermeden kunnen worden. Daarbij komt dat recent de rector van de Universiteit Antwerpen aankondigde dat hij de zogenaamde schachtenverkopen niet meer van deze tijd vindt. Dat is een traditie bij studentenverenigingen die, zo begrijp ik, in vele mogelijke verschijningsvormen in het Vlaamse studentenlandschap aanwezig is: in verschijningsvormen waarbij ik mijn wenkbrauwen frons, maar ook in verschijningsvormen die best wel aangenaam en leuk zijn en zelfs vriendschappen voor het leven hebben gecreëerd. Ik pleit zelf schuldig. Er is nog altijd een groep met de naam 'de pastagroep' omdat we elke maandag samen pasta aten. Daar komen we nu nog geregeld mee samen.

Collega's, het is belangrijk dat de charters die er zijn, duidelijke richtlijnen bevatten voor de organisatie van activiteiten, zodat voor iedereen de veiligheid, maar ook het plezier, kan worden gegarandeerd en het aangenaam is.

Minister, werden de bestaande charters en afspraken geëvalueerd? Ik heb het dan heel specifiek over het Vlaams kader voor doop- en andere studentikoze activiteiten.

Werd er reeds overleg gepleegd met de betrokken partijen – studentenverenigingen, universiteit en hogeschool – over het zogenaamde doopcharter en een mogelijke aanpassing ervan? Zo ja, welke aanpassingen zijn er gebeurd of welke afspraken zijn er gemaakt?

Op welke manier zal men proberen te voorkomen dat studentendopen extreme proporties aannemen? Ik heb het dan over handelingen die het fatsoen en de menselijkheid te boven gaan.

Onlangs was er opnieuw discussie over de organisatie van een zogenaamde schachtenverkoop. Werd dit ook betrokken bij dat overleg?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil graag starten met de boodschap dat we de afgelopen maanden meermaals hebben samengezeten met vertegenwoordigers van het studentenleven, in het kader van de coronacrisis. In een groep met studentenbeheerders, vertegenwoordigers van de conventen, studentenraden en viroloog Marc Van Ranst hebben we ook voor de start van dit academiejahr goed overlegd. Studentenverenigingen staan dan ook weer te springen om aan de slag te gaan en opnieuw zaken te gaan organiseren zoals lezingen, debatten, cantussen.

Voor de studenten was het vooral belangrijk om een soort vertaalslag te vinden van het regelgevend kader over de coronamaatregelen voor de typische studentenactiviteiten. Wat betekenen de algemene regels in de concrete toepassing van specifieke activiteiten zoals cantussen, uitstapjes enzovoort? We hebben die oefening samen gedaan en gevat in een flyer die we aan de studentenverenigingen digitaal ter beschikking hebben gesteld. Ik stel vast dat studentenverenigingen daar massaal mee aan de slag zijn gegaan. Men heeft er dankbaar gebruik van gemaakt.

In 2019 werd het Vlaams kader doop- en andere studentikoze activiteiten afgesproken. Er werd expliciet voor gekozen om het charter niet te beperken tot dopen, maar om het open te trekken naar alle activiteiten die studentenorganisaties inrichten. Het vertrekt van enkele principes, die helemaal niet gedetailleerd zijn – tien regels, anderhalve bladzijde.

Dit Vlaamse charter is een set van algemene principes en gedragsregels voor studentenorganisaties, waarbij het steeds de bedoeling is geweest om deze Vlaanderenbrede afspraken door te vertalen naar de individuele charters van instellingen en lokale besturen. De algemene principes kunnen in deze charters veel gedetailleerder worden uitgewerkt. Dit behoort tot de autonomie van de lokale overheden en hogeronderwijsinstellingen. Indien het noodzakelijk zou blijken, kunnen zij steeds hun reeds opgestelde charters evalueren en eventueel aanpassen. Ik vind het belangrijk dat men niet bepaalde activiteiten gaat omschrijven, maar wel de principes op basis van welke ze worden georganiseerd en de wijze waarop ze uiteindelijk worden uitgevoerd. Er is een wereld van verschil tussen een schachtenverkoop die uitgaat van het idee van een peter- en meterschap en de verkoop van schachten als een soort handel in slaven waarmee je kunt doen wat je wilt. Dat is toch een groot verschil. Gooi het kind niet met het badwater weg, maar kijk vooral hoe het zich in concreto vertaalt. Vertrek gewoon van de algemene principes zoals: respect voor fysieke integriteit, geen dwang, de mogelijkheid om in elke stap van de procedure of activiteit eruit te stappen. Dat lijkt me toch belangrijk.

Ik wil de goede band die ik met de conventen heb opgebouwd tijdens de coronacrisis, graag voortzetten. Daarbij moeten dopen en dergelijke zeker ook ter sprake kunnen komen. Dat is ook enkele keren zijdelings ter sprake gekomen. Maar in ieder geval ga ik niet top-down beslissen wat en hoe het kan. Ik geloof toch wel in een bottom-upaanpak en een oprecht gesprek met studenten en studentenverenigingen. En daar wil ik ook de komende maanden verder werk van maken, net zoals zijzelf.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan mij eigenlijk zeer goed vinden in het antwoord dat u hebt gegeven. We moeten inderdaad opletten dat we op basis van de tragische gebeurtenissen waar op alle mogelijke manieren regels, charters en gezond verstand overschreden zijn, niet alle studentikoze activiteiten per definitie als mensonterend en gevaarlijk gaan beschouwen. Ik denk dat we daar wijs mee moeten omgaan. Het overlijden van Sanda Dia – ik noem zijn naam hier bewust – heeft er al minstens toe geleid dat dit debat op vele fora wordt gevoerd. Hij komt er niet mee terug. Dat is verschrikkelijk. Maar het debat wordt wel gevoerd.

Collega's, minister, ik haal één ding uit het charter. Er staat in: "Er is eerbied voor de menselijke persoon en respect voor ieders overtuiging en privacy. Studentenorganisaties hebben respect en dragen zorg voor het welbevinden van hun leden en de deelnemers aan hun (doop)activiteiten. Het vernederen van personen of het toebrengen van psychische schade is verboden. Geen enkele vorm van fysiek geweld of grensoverschrijdend gedrag is toegestaan." Als een studentenorganisatie zegt: 'Daar hebben we het moeilijk mee, dat vinden wij eerlijk niet kunnen want dat belet ons in onze vrijheid.' Sorry, dat is voor mij duidelijk: 'no mercy', hier wordt niet op afgedongen. Maar als inderdaad, zoals de minister zegt, onder de titel 'schachtenverkoop' een peter-/meterschap wordt opgezet, dat is iets anders. In mijn studententijd was dat zo. Dat ging van notities uitlenen en examenvragen doorgeven tot samen op pad gaan 's avonds. Ik wil de oproep doen dat eenieder die hierbij betrokken is, zijn gezond verstand gebruikt en er zo naar kijkt, en dat we tegelijk opletten, zoals de minister zegt, dat we niet top-down alle studenten met het badwater weggooien, want dat lijkt me jammer voor het studentikoze leven dat Vlaanderen rijk is.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Hoe we moeten omgaan met studentendopen, daar hebben we het hier in de commissie al een aantal keer over gehad. Het heeft de actualiteit ook al vaak beheerst. Er zijn vreselijke dingen gebeurd en we moeten ons vragen stellen bij sommige dooprituelen. De excessen moeten eruit. Maar ik volg het volledig dat we daarom het hele ritueel niet overboord moeten gooien. Wij zijn daarom ook voorstander van een doopcharter. Het debat over de studentendopen is belangrijk voor ons, maar zeker voor de studenten zelf. Ik pleit ervoor om een balans te vinden tussen regulering, een stukje basisvertrouwen maar ook realisme. Verbieden helpt ook niet, evenmin als iets zomaar ergens in een regeltje te schrijven. Het Vlaams doopkader is ondertussen eigenlijk al ruim ondertekend. Het zou natuurlijk goed zijn als er nog een aantal studentenclubs bij komen, maar de moeilijkheid is vooral, minister, om dat te gaan implementeren. Ik denk dat daar geen toveroplossing voor bestaat en dat we daar zeker ook niet een sheriff bij moeten gaan zetten. Ziet u een mogelijkheid om samen met de studentenclubs en studentenverenigingen een soort actieplan op te zetten om de implementatie van het doopcharter nog meer op de vloer te brengen? Een flyer is zeker goed, maar ik denk dat er toch nog net iets meer nodig is om dat echt geïmplementeerd te krijgen op de studentenvloer.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega's, ik ben blij dat hier ook aangehaald is dat rector Van Goethem het had over peters en meters die zagezegd eigendomsrecht zouden verwerven over hun schachten of petekindje. Dat is natuurlijk fake news van de zuiverste soort. Er is helemaal geen sprake van eigendom. Ja, die schachten moeten dan een paar ludieke opdrachten uitvoeren. Bij ons ging dat wel nog iets verder dan samen samenvattingen maken. Dat was eens vragen om een pintje te gaan halen of de afwas te doen. Dat kan ik me nog herinneren. En dan? Minister, ik ben blij dat u die nuance hier ook maakt. Studenten moeten zich natuurlijk houden aan de geldende wetgeving. Zo'n ludieke studentendoop is daar niet mee in strijd. Daarbij wil ik toch nog eens benadrukken dat de rector geen wetgever is en hij zich niet stevast moet gaan bemoeien met het dagdagelijkse leven van studenten.

Ik kan nog meegeven, collega's, dat ik daarover ook heel veel getweet gezien heb van bepaalde partijen die vandaag niet het woord vragen, tweets als 'verbied die studentendopen'. Daar kwam het toch zo goed als op neer. Er zijn zeer voorbeeldige dopen, waar iedereen een voorbeeld aan kan nemen. Ik ben zelf nog preses geweest van het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond (KVHV) Antwerpen, u

wellicht niet onbekend, of toch zeker bij sommigen hier niet. Wij nodigden zelfs journalisten uit op onze dopen, om eens mee te gaan en om te bewijzen dat er ook goede dopen zijn. En die journalisten – nochtans niet mijn beste vrienden, toen al niet – schreven 'een brandschone dooppolitiek bij KVHV Antwerpen'. Dus voor wie er altijd over toetert dat heel dat doopritueel barbaars is, stuur ik graag wat artikels door. De kern van de zaak is dus dat dezelfde strafwetten die gelden in de normale wereld, ook voor studenten gelden. Mishandelingen of sadistische en gevaarlijke doopgebruiken, zoals inderdaad jammerlijk genoeg bijvoorbeeld bij Sanda Dia uitgevoerd zijn, kunnen niet door de beugel. Die moeten aangepakt worden. Maar het zijn de excessen die aangepakt moeten worden en niet de dopen in het algemeen.

Minister, mijn boodschap en ook mijn vraag aan u is dus: laat studenten vooral student zijn en stop toch met die overdreven betutteling.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ondertussen hebben een tweehonderdtal studentenverenigingen het charter ondertekend. Dat charter omvat inderdaad enkele uitgangsprincipes. Het is een soort principeovereenkomst. Het debat blijft toch nog wel regelmatig de kop opsteken. Gelet daarop zal ik ook nog eens de vraag stellen aan de groep die ik samengeroepen heb met onder andere conventen of we nog verdere stappen moeten ondernemen, gelet op de wederkerende discussie en de banvloeken die soms wel eens worden uitgesproken. Het uitgangspunt daarbij dient natuurlijk ook onze bekommernis te zijn dat veel mensen gehecht zijn aan overgangsrituelen, aan introductiemomenten, aan initiatiemomenten. Die hebben natuurlijk ook hun waarde. Ik heb dat trouwens ook gezien bij proclamaties in coronatijden. Dat is net hetzelfde. Heel veel mensen waren heel boos dat ze niet met genoeg mensen konden deelnemen. Daar heb ik heel veel klachten en berichten rond gekregen. Het gegeven van opgenomen te worden in de groep – 'vanaf nu ben je een van de onzen' –, de identificatie met de groep versterkt elkeen van ons. Dat biedt een houvast. Dat wil ik absoluut niet teloor laten gaan. Integendeel, daarom kijk ik nog verder met de betrokkenen of we daar nog wat initiatieven rond moeten nemen en of we dat wat solider kunnen maken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Gelukkig waren mijn peter en meter meer dan die samenvattingen, maar ik herinner me wel dat dat een niet onbelangrijk onderdeel was van het slagen van een aantal van mijn collega-studenten. Dat weet ik wel nog. Er was een meter die met een geweldig goede zwarte vulpen schreef. In die tijd, op de toenmalige kopieerapparaten, was die zwarte vulpen goud waard voor eenieder die iets gemist had.

Collega's, ik wil besluiten met een oproep te doen aan alle studenten. Of het nu studentenverenigingen zijn, deelnemers aan studentenactiviteiten, ik denk dat er permanent twee vragen zijn die er onderdeel van uitmaken. Eén, zouden we dat nu wel doen? Ik doe een oproep aan de studenten. Wanneer er aan de toog wilde ideeën worden gelanceerd – 'Ja, ja, ja, we doen dat!' –, hoop ik dat er toch iemand is die zegt, op dat moment of nadien, als je dat herbekijkt: 'Zouden we dat nu wel doen?' En twee, de cruciale vraag is: is dit voor iedereen aangenaam en plezierig?

Als die twee vragen telkens opnieuw worden beantwoord en het antwoord is: 'ja, we gaan dat doen en het is voor iedereen plezierig en aangenaam, ook voor diegene die meedoet', dan denk ik dat we alle mogelijke uitwassen kunnen tegengaan en dan past het ook in het charter. Want ik kan het alleen maar aanraden. Minister, u hebt ernaar verwezen: die tien punten die daarop staan, als een convent of een studentenvereniging die niet wil onderschrijven, dan is daar iets serieus mis mee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs – 69 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Voorzitter, vanaf het schooljaar 2022-2023 wordt het duaal leren uitgebreid naar het volwassenenonderwijs, als een van de strategieën om levenslang leren te stimuleren. De Vlaamse Regering gaf op 18 juni haar principiële goedkeuring aan het ontwerpdecreet ter invoering van duaal leren in het volwassenenonderwijs, rekening houdende met de eigenheid van dit onderwijsniveau. Hiermee komt ze tegemoet aan het Vlaamse regeerakkoord.

Minister, u kondigde tijdens de commissievergadering van 1 juli aan om als volgende stap in het regelgevend proces samen met uw collega-minister Hilde Crevits opnieuw het advies in te winnen van enkele onderwijspartners, waaronder de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Op grond daarvan zal er onderhandeld worden met de sociale partners.

Recent publiceerde de Vlor zijn advies. De Vlor ziet in dit beleidsinitiatief heel wat opportuniteiten, niet alleen voor cursisten in het volwassenenonderwijs, maar ook voor de onderwijsinstellingen, de ondernemingen en de maatschappij. Naast de vele opportuniteiten die de Vlor identificeert, formuleert hij ook enkele aandachtspunten voor de organisatie van het aanbod. Ten eerste wijst de Vlor op het belang van een heldere definitie van duaal leren in het volwassenenonderwijs, met het oog op een duidelijk onderscheid tussen de verschillende leervormen zoals stage, duaal leren en dergelijke meer en met het oog op administratief eenvoudige overeenkomsten. Ten tweede vraagt de Vlor of het mogelijk is om het decretaal minimumaandeel werkplekcomponent van 50 procent met 10 procent te verlagen, dit om de planlast van aanvragen voor afwijkingen te beperken. Om de nauwe samenwerking met bedrijven ten volle te benutten, pleit de Vlor ten slotte voor de mogelijkheid om de tijdelijke onderwijsbevoegdheid om les te geven in het bedrijf, te koppelen aan de duur van het duale opleidingstraject. Dat is momenteel onmogelijk als de vestigingsplaats van het bedrijf niet overeenkomt met die van het centrum voor volwassenenonderwijs.

Minister, in lijn met deze bemerkingen heb ik een aantal vragen voor u. Hoe staat u tegenover de aanbevelingen inzake definiëring en administratieve vereenvoudiging? Acht u een minimumaandeel werkplekcomponent van 40 procent in plaats van de voorziene 50 procent opportuun? Wat is uw visie op een koppeling van tijdelijke onderwijsbevoegdheid om les te geven in het bedrijf aan de duur van het duale opleidingstraject? Wat zijn de volgende stappen in de implementatie van duaal leren in het volwassenenonderwijs? Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb inderdaad het advies van de Vlor over het ontwerp van decreet betreffende duaal leren in het volwassenenonderwijs ontvangen. Ik was tevreden om te lezen dat de Vlor de introductie van duaal leren in het volwassenenonderwijs ondersteunt en daar ook een opportuniteit in ziet in het kader van het levenslang leren. Onder andere met dit ontwerp van decreet geef ik natuurlijk mee uitvoering aan de doelstelling in het Vlaams regeerakkoord, net om de cultuur

van levenslang leren zo breed mogelijk in Vlaanderen uit te rollen, bij alle mogelijke niveaus, onderwijsvormen en leeftijdsdoelgroepen.

Samen met minister Crevits, bevoegd voor het werk, heb ik naast het advies van de Vlor ook de adviezen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren ingewonnen. Die adviezen zijn ook positief. We wachten nu de uitkomst af van de onderhandelingen over dat ontwerp van decreet met de werkgevers- en werknemersorganisaties in het onderwijs. De opstart daarvan is nu gepland.

En natuurlijk wordt er, net als het duaal leren in het secundair onderwijs, gestreefd naar een onderscheid tussen de verschillende vormen van werkplekleren en administratieve eenvoud. Bij de uitrol willen we duaal leren opnemen in een overzicht van de verschillende vormen van werkplekleren op de website van de Vlaamse overheid, waar we ook modelovereenkomsten voorzien.

Ik zal samen met minister Crevits het ontwerp van decreet opnieuw voorleggen aan de Vlaamse Regering, waarin we wel de elementen uit de adviezen zullen meenemen. Het is de bedoeling om hier terug te komen in het voorjaar 2022. We gunnen de centra voor volwassenenonderwijs dus wel de nodige tijd om met een en ander aan de slag te kunnen gaan in september 2022.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Onze fractie stelt uw inspanningen om het duaal leren uit te breiden naar het volwassenenonderwijs op prijs. Een betere aansluiting van opleidingen op de noden van de arbeidsmarkt is namelijk van cruciaal belang om het concurrentievermogen van onze economie verder aan te zwengelen.

Maar naast het economische argument zal de uitbreiding van duaal leren naar het volwassenenonderwijs ook een boost geven aan het imago van het volwassenenonderwijs, als springplank om je carrière nieuw leven in te blazen. Deze uitbreiding past dan ook perfect binnen de ambitie van de Vlaamse Regering om werk te maken van de cultuur van levenslang leren, een cultuur die nog te afwezig is in Vlaanderen. Hier wordt, conform het regeerakkoord, aan tegemoetgekomen.

Het is een zeer goede zaak dat de Vlor, maar ook de SERV en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren het werk van u en uw collega-minister van Werk, mevrouw Crevits, onderschrijven en in de uitbreiding van duaal leren naar het volwassenenonderwijs heel wat opportuniteiten zien voor levenslang leren in Vlaanderen. Ik denk dat we daar heel blij mee mogen zijn.

Minister, u vermeldde dat u werk zult maken van administratieve eenvoud en dat u een duidelijk onderscheid zult maken tussen de verschillende vormen van werkplekleren. Als fractie kunnen we dat alleen maar toejuichen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. In het academiejaar 2019-2020 waren er proeftuinen met onder andere zes centra voor volwassenenonderwijs, gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds (ESF). Graag had ik uw evaluatie hiervan vernomen. Hoe zijn die projecten verlopen? Hebt u hier lessen uit kunnen trekken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dit is een tussenstop. Minister, u had het over het einde van de rit en dat er ook hier beslissingen worden afgerond op het einde van een legistieke rit. Er is inderdaad het advies van de Vlor en de SERV. Ik hoop samen met u, mevrouw Tavernier, dat het duaal leren een boost zal geven aan het volwassenenonderwijs. Sta mij toe, in het kader van de vraag die ik vorige week

stelde, om te zeggen dat het echt wel nodig is dat we er alles aan doen om het volwassenenonderwijs te ondersteunen en, waar mogelijk, een boost te geven.

Ik heb nog een vraag die in de lijn ligt van de bijkomende vraag van mevrouw Tavernier over de ESF-projecten. Wat kunnen daar de consequenties van zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De resultaten van de projecten in het kader van het ESF hebben we meegenomen in ons ontwerp van decreet. Er waren zes deelnemende centra in acht opleidingen. Het ging om tachtig cursisten uit uiteenlopende opleidingen, van computertechnicus over begeleider in de kinderopvang tot lassers, secretariaatsmedewerker, elektromechanicus, transport- en logistiek medewerker en polyvalent verkoper. Het is interessant voor de discussie dat het aandeel van de werkplekcomponent ongelooflijk varieerde, van 33 procent tot 82 procent, en alles daartussenin. Dat voedt ook de discussie.

De algemene appreciatie die werd gegeven door de deelnemende centra, de ondernemingen en de cursisten, was bijna unisono positief. De ondernemingen willen de samenwerking voortzetten en de cursisten gaven de opleiding een betere score dan hun collega's in de reguliere opleiding. Het zit wel goed. We gaan ermee aan de slag en hebben die ervaring verwerkt.

Momenteel loopt ook nog een tweede lichting proeftuinen die verder bouwt op de ervaring van de projecten uit de eerste oproep.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoord. Het is fijn om deze positieve evaluatie te vernemen. Het behoeft geen betoog dat onze fractie medestander is van het duaal leren in het volwassenenonderwijs. Het volwassenenonderwijs wordt, jammer genoeg, al te vaak beschouwd als een vrijetijdsbesteding en minder als een hefboom om een carrière in een andere richting te duwen. De N-VA hoopt dan ook dat er een vlotte uitrol is in het volwassenenonderwijs, uiteraard aangepast aan de specificiteit ervan. Het zou een vierdubbele win betekenen: voor de cursist, voor de onderwijsinstelling, voor de onderneming en voor de maatschappij. We kijken dus alvast uit naar de uitrol in september 2022.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de meelooptrajecten voor aspirant-schooldirecteurs – 76 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, goede en bevlogen schooldirecteurs zijn essentieel voor de kwaliteit van het onderwijs. Uit internationaal onderzoek komt de link tussen sterk schoolleiderschap en effectieve leeruitkomsten steeds terug, wat wij ook al lang weten. We hebben sterke schoolleiders nodig om het Vlaams onderwijs naar de top te brengen, maar schooldirecteurs krijgen vandaag de dag nog te weinig ondersteuning, omkadering en waardering, nodig om hun complexe job uit te voeren. Het welbevinden van de schooldirecteurs

staat onder druk en ze raken opgebrand. Veel directeurs vallen uit en telkens minder mensen voelen zich geroepen om de job uit te oefenen. Niet alleen in het basisonderwijs, maar ook in het secundair onderwijs komt dat steeds meer voor. Het tekort wordt telkens groter. Het is daarom ook niet verrassend dat VDAB het beroep van schoolleider reeds op de lijst van knelpuntberoepen plaatste.

Om meer directeurs aan de slag te krijgen en warm te maken voor de job, werd er een proefproject van meelooptrajecten georganiseerd, die plaatsvinden tussen 1 maart 2021 en 31 december 2022. Ik heb die omzendbrief ook heel grondig gelezen. Geïnteresseerde of potentiële kandidaat-directeurs kunnen dan gedurende een bepaalde periode meelopen met een of meerdere ervaren directeurs.

Deze trajecten hebben heel wat potentieel om kandidaat-schoolleiders te laten proeven van het beroep en hen te helpen om goed geïnformeerd de stap naar de job te nemen. Dit kwam ook aan bod in het rapport 'Job shadowing voor leiderschap in onderwijs' van het expertisecentrum Groeikracht in Onderwijs van de Karel de Grote Hogeschool, gepubliceerd in juli 2021. Uit de aanbevelingen die de onderzoekers meegeven in het rapport, kan afgeleid worden dat de regelgeving over de organisatie van de meelooptrajecten zoals vastgelegd in de omzendbrief van maart 2021, ruimte kent voor verbetering. Dat is ook niet meer dan normaal, want het is een proefproject. Zo kan een meelooptraject enkel op de eerste dag van de maand worden opgestart en zijn de mogelijkheden om variatie aan te brengen in de planning van het traject niet helemaal duidelijk. Daarnaast is het opzet van 'job shadowing' net om een kandidaat-schoolleider te laten proeven van de job. Momenteel is het echter alleen mogelijk om dit vanuit een eerder passieve, observerende rol te doen, wat ook een meerwaarde is. Mee de handen uit de mouwen steken en als 'schaduw' echt mee bepaalde taken opnemen, is volgens de regels nog niet mogelijk. Ik versta ook wel dat de schaduwdirecteur geen taken van een directeur kan overnemen, dat kan ook niet de bedoeling zijn. Het mag geen duobaan worden.

Minister, welke stappen zult u zetten om de beleidsaanbevelingen uit het rapport 'Job shadowing voor leiderschap in onderwijs' mee te nemen in de verdere uitwerking van de meelooptrajecten? Erkent u dat het huidige kader beperkend kan zijn om het volle potentieel van 'job shadowing' te benutten?

Hoe ziet u de evaluatie van deze meelooptrajecten vorm krijgen? Er is sprake van dat de vakorganisaties en onderwijsverstrekkers bij de evaluatie betrokken worden, maar welke kwaliteitscriteria stelt u hierbij voorop en hoe wilt u de effectiviteit van de trajecten nagaan, met het oog op de verdere uitrol en eventuele bijsturing van de meelooptrajecten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal kort kunnen zijn, want u hebt het meeste zelf al in de vraagstelling aangehaald. Het is een tijdelijk project, dat we in overleg met de sociale partners gaan evalueren. Maar het past vooral in de ambitie om de job aantrekkelijker te maken. Op dat vlak hebben we natuurlijk nog een andere, misschien nog veel belangrijker, stap gezet in het kader van de cao. We hebben daarin de ambitie opgenomen om te zorgen dat er tussen de job van directeur en die van leerkracht met dezelfde anciënniteit en dezelfde diplomering, een afdoende loonspanning zit. We hebben dat in het kader van de cao-besprekingen in kaart gebracht en dat bleek heel uiteenlopend te zijn. Je had soms zelfs een loonspanning van 178 procent. Dat is heel uitzonderlijk en afhankelijk van de leeftijd. Maar bij anderen was er een loonspanning van 20 procent of minder, waardoor je natuurlijk een weinig motiverend perspectief kunt bieden aan leerkrachten of aan externen uit de privésector om de overstap te maken. Daarover hebben we nu een

overeenkomst bereikt, waarbij we ervoor willen zorgen dat de loonspanning minstens boven de 30 procent uitkomt. We zullen in twee fasen werken. We hebben daarvoor een budget uitgetrokken van 5 miljoen euro, dus twee keer 5 miljoen euro geeft in totaal 10 miljoen euro. 'Put your money where your mouth is.' Ik denk dat dat nog een belangrijkere stap voorwaarts is om de job van schoolleiders aantrekkelijker te maken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Ik denk dat er in dat debat twee zaken zijn. Ik ben het volledig met u eens dat u de job financieel aantrekkelijk moet maken. Ik kan dat ook alleen maar ondersteunen. Als je met veel directeurs spreekt, gaat het echter niet alleen over het loon. Men zegt dat het een bijzonder drukke job is, een job die heel veel eist. Je merkt ook vaak dat heel veel directeurs in die job stappen, soms recht vanuit de klas, en dan tot de constatering komen dat ze het hebben onderschat of dat ze onvoldoende ondersteund zijn geweest of niet goed wisten wat het was. Ik vind uw antwoord een beetje eenzijdig. Loon is oké, ik denk dat daar niemand in de commissie over discussieert. Maar aan de andere kant is het ook belangrijk dat door die meelooptrajecten potentiële kandidaat-directeurs weten wat hen te wachten staat. Zo kunnen ze een goede keuze maken en beslissen of het al dan niet iets voor hen is. Nu wordt men er vaak in gegooid door een of andere omstandigheid, ofwel door onderschatting ofwel omdat er niemand anders is of noem maar op. Men heeft de job soms zo schromelijk onderschat dat men al vlug in de problemen komt. Ik had in uw antwoord, behalve over de lonen, wel iets meer duiding verwacht over het project en ook over hoe u heel dat meeloopproject zult meenemen om, naast de lonen, ook de job van de directies aantrekkelijker te maken. Als mensen kiezen voor die job is het toch cruciaal dat ze weten waaraan ze beginnen, dat ze weten welke taken ze krijgen, wat hen allemaal te wachten staat en vooral dat ze niet in een zwembad springen waarvan ze niet weten hoe diep het is. Ik had daar graag nog een aanvullend antwoord van u op gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We hadden het vandaag al over de kwaliteit van ons onderwijs, en wat mij betreft start dat ook met het hebben van sterke schoolleiders, mensen die aan het hoofd staan van een school en die voor die kwaliteit gaan zorgen en die ook borgen. Het is toevallig, collega, maar ik was maandag op bezoek bij een meelooptraject in Veurne waarbij een toekomstige directeur meeliep met een directeur en die gaf aan dat hij dat een zeer interessant project vond. 'Al was het maar dat ik niet goed wist waar ik moest beginnen met het overgeven van kennis, het overdragen van allerlei weetjes, wat je eigenlijk allemaal moet doen als directeur, waarmee je allemaal geconfronteerd wordt, de sfeer, met wie je allemaal in overleg moet gaan enzovoort.' Het was een heel interessant gesprek.

Maar, minister, als ik het goed heb, staat er in de nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst ook dat het meelooptraject geëvalueerd zal worden samen met de vakorganisaties en de onderwijsverstrekkers. Ik vind het in elk geval een heel goed initiatief dat er ook werk gemaakt wordt van de loonspanning. Het financiële is inderdaad een heel belangrijke stap. Maar waar ik de laatste tijd ongelooflijk veel vragen over krijg van directeurs, minister, is de vraag naar de beleidsondersteuning, zeker bij directeurs in het basisonderwijs. Die trekken echt wel aan mijn mouw en zeggen: 'Daar is al zo lang sprake van geweest. Wanneer worden daar nu eindelijk stappen in gezet? Want we hebben echt wel nood aan iemand die ons ondersteunt om dat beleid te voeren, om die kwaliteit binnen ons onderwijs dan ook zo hoog mogelijk te houden.' Dat is dus mijn concrete vraag: wanneer krijgen we duidelijkheid over die beleidsondersteuning?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u zet de laatste tijd erg in op zijinstromers in het onderwijs. Ik denk dat het ook interessant kan zijn om ook een zijinstromer als directeur te kunnen laten fungeren. Zeker in het kader van het lerarentekort vind ik het niet altijd nodig en logisch dat automatisch een leerkracht directeur moet worden. Dat loopt dikwijls goed en dat kan natuurlijk wel zo zijn. Maar het is goed om ook elders te kijken, breder dan het onderwijsveld. Zeker als u zegt dat u iets gaat doen aan de loonspanning, lijkt dat me interessant. Ik ken trouwens een paar van die directeurs die uit het bedrijfsleven komen en dan directeur zijn geworden, en dat loopt dan ook wel vaak goed. Mijn vraag is dus heel concreet: plant u initiatieven of zaken, misschien samen met de koepels of met het breder onderwijsveld, om te trachten zijinstromers te werven als directeur?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Wij zijn zeker voorstander van dit project dat hier op dit ogenblik loopt. Het is absoluut noodzakelijk dat de mensen die mogelijk geïnteresseerd zijn om een directiefunctie op te nemen, zo'n meelooptraject zouden doen.

De evaluatie moet uiteraard volgen, omdat het nog niet afgelopen is. Maar het rapport dat door de Karel de Grote Hogeschool opgesteld is – ik heb het eens wat doorgenomen –, lijkt mij bijzonder nuttig als reeks van tips. Is het al bezorgd aan alle directies? Of is dat niet de bedoeling? Dat rapport is beschikbaar op het internet. Maar wordt dat aan alle directies bezorgd? Staat dat in uw Schooldirect, dat ze dat daar kunnen opvragen? Ik denk dat dat wel een goede handleiding is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ga ervan uit dat we via Schooldirect en de klassieke kanalen zoals Klasse die communicatie ook doen.

Toen het ging over de cao was ik nog vergeten enkele elementen mee te geven. Ten eerste zijn we momenteel bezig aan de schets van het competentieprofiel van schooldirecteurs. Ten tweede willen we bij de beleidsondersteuners een nieuw ambt creëren. Ik heb de afspraak al gemaakt om daarvoor extra middelen toe te kennen aan de scholen, vanaf september al, dus vanaf nu. Maar daar zit gewoon de moeilijkheid dat we die middelen nu in de vorm van administratieve ondersteuning gaan toekennen, eenvoudigweg omdat we het ambt nog moeten creëren. Daarvoor moet je ook decretaal ingrijpen. Dat zouden we dan voorzien vanaf volgend jaar, dat we dan ook dat ambt op de rails kunnen zetten met aandachtspunten en beleidsondersteunend personeel. Dus ook daar denk ik dat we wel een serieuze stap vooruitzetten – 'put your money where your mouth is' – voor de schooldirecties.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden.

Ik wil nog eens naar de lonen terugkeren. Als je vanuit de zijinstroom degelijke directeurs wilt aantrekken – dat moet perfect kunnen –, moet je inderdaad een correcte en marktconforme verloning kunnen geven. Ik ondersteun dat en ik herhaal dat ook nog een keer. Er zijn heel bekwame mensen die vanuit zijinstroom goede directeurs geworden zijn, ik ken er heel wat.

Ten tweede sluit ik mij ook aan bij uw initiatief. Beleidsondersteuning voor directeurs is van cruciaal belang, naast een degelijk loon, omdat zij eigenlijk verantwoordelijk zijn voor het beleidsvoerend vermogen van de school en haar kerntaak. Haar kerntaak is in het belang van de kinderen nog altijd het pedagogische, dat

denk ik toch. Daar is er vandaag vooral in basisscholen – in het secundair onderwijs iets minder, denk ik – te weinig tijd en ruimte voor.

Alle directeurs hebben natuurlijk ook heel de covidpandemie op hun dak gekregen. Daar kan niemand iets aan doen, maar daar moet je ook nog rekening mee houden, dat ze ook daar heel veel tijd verloren hebben om pedagogisch werk te doen, anderhalf schooljaar lang. Daarom is het wel cruciaal dat we de directeurs beleidsmatig terdege ondersteunen zodat zij hun leerkrachten pedagogisch kunnen opvolgen en vooral het pedagogische project van hun school naar behoren kunnen uitvoeren. We volgen het dus verder op en we kijken er verder naar uit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.